БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 118 (8643)
МАИН 21
СРЕДА
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Улаан талмай дээрэ эдир ленинецүүдэй парад болобо (1-дэхи нюур).

Һайндэрөө тэмдэглэбэ (1дэхи нюур).

Газар дэлхэйе тойрон дабшадаг гурбадахи хэмэл одоной ябаса тухай (1-дэхи нюур).

КПСС-эй БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ОБКОМДО. Бурят хэлэн дээрэ соёл сурталай хүдэлмэри шанга, һайнаар ябуулха тухай (1-дэхи нюур).

КОМСОМОЛОЙ 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО. ВЛКСМ-эй съездын шиидхэбэрие һайшааба (2-дохи нюур).

Б. Ширеторов.— Коммунистнуудай политическэ һуралсал дүүрэбэ (2-дохи нюур).

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, СОВХОЗУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД! **ГЕКТАР БҮРИҺӨӨ 300 ЦЕНТНЕРҺЭЭ доошо бэшэ кукурузын эшэ набшаһа хуряахын түлөө тэмсэгты!** (3-дахи нюур).

Гэдэбэй Гомбо.— Хахад (3-дахи нюур).

Хитадай промышленностиин һонин (3-дахи нюур).

П. Казаринов.—Алташад ҙунайнгаа сезон эхилхэнь (4-дэхи нюур).

ХИЛЫН СААНАҺАА (4-дэхи нюур).

Үндэһэн культураяа улам хүсэтэйгөөр хүгжөөе

Манай газетын мүнөөдэрэй номерто «Бурят хэлэн дээрэ соёл сурталай хүдэлмэри шанга, һайнаар ябуулха тухай» КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоол толилогдобо. Байгша оной март һара соо «Бурят-Монголой үнэн» газетэдэ, мүн тусхай зүблөөн дээрэ бурят хэлэ бэшэгэй шухала асуудалнуудай үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэһэниинь мэдээжэ. Тиихэдэ газетэдэ бэшэһэншье, зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэншье нүхэдүүд энэ асуудалай саг соогоо, тон зүбөөр табигдаһыень нэгэн дуугаар мэдэрээд, ехэ һонин дурадхалнуудые оруулһан байна. Зүблөөн дээрэ һунгагдаһан комиссиин гэшүүд тэдэ дурадхалнуудые хуряангыгаар согсолжо үзөөд, өөһэдынгөө бодомжонуудые хэлэһэн байгаа. Мүнөө тус асуудалаар партиин обкомой бюрогой тогтоол гараба.

Бурят арадайнгаа удхаараа социалистическэ, түхэл маягаараа үндэһэн соёл культурые, литература болон искусствые, хэлэ бэшэгые саашадаа улам бүри амжалтатайгаар, эрид түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ дурсагдагша тогтоолой ехэ удхашанартай байһыень ойлгохо шухала. Эндэ асуудал үргэнөөр табигдана гээшэ. Хэнэй юу хэхэ уялгатай байһан тухайдань тогтоол соо тобшоһоноор, тодо һоноороор хэлэгдэнхэй.

Бүхыдөө бурят хэлэн дээрэ соёл сурталай хүдэлмэри али болохоор һайжаруулха, ниитэ-политическэ болон культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ажалшадай дунда үргэдхэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Энэшье тон зүб. Олониитэ ажалшадта ойлгосотой хэлэн дээрэнь суртал хүмүүжэлэй хүдэлмэри ябуулжа, Коммунистическэ партиингаа политикые гүнзэгыгөөр тайлбарилха, социалистическэ Эхэ ороноо саашадаа улам һүртэйгөөр хүгжөөн мандуулхын тула шэн габьяата ажалда зоригжуулха гээшэ нангин хэрэг болоно бшуу. Бурят хэлэн дээрэ соёл сурталай хүдэлмэри үргэнөөр, һайнаар саг үргэлжэ ябуулжа байха тухай асуудал хурсаар табигдахадаа, энэ шухала хэрэгые бүтээхэ гэһэн лэ зорилготой юм. Теэд яахадаашьеб, энэ хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана, зарим газарта тэндэ анхарал багаар хандуулагдана. Түрэлхи хэлэн дээрэ ябуулагдаха ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ ёһын [illegible]дысэ хандаха ушар хаа яа хэгдэһөөр. КПСС-эй айкомууд болон аймгүйсэдкомууд энэ хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуунуудые усадхаха тухай ёһотой анхарал оролдолго гарганагүй гэжэ партиин обкомой бюрогой тогтоол соо зүбөөр тэмдэглэгдэнэ. Энээнһээ шухала тобшолол хэгдэхэ зэргэтэй.

Бурят хэлэн дээрэ соёл сурталай хүдэлмэри шанга, һайнаар ябуулха тухай КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоолые бэелүүлэн, энэ асуудалаар аймагуудта, колхоз болон совхозуудта, тэрэшэлэн фермэнүүд болон бригадануудта суглаануудые үнгэргэбэл ехэ ашатай туһатай байха һэн ха гэжэ һанагдана. Партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд энээн тухай һайтар бодожо үзөөд, тодорхой хэмжээнүүдые хараалха, бэелүүлхэ ушартай. Тиимэ суглаануудай болоо һаань, тэндэ бурят хэлэн дээрэ элидхэл хээд, зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэжэ, хүнүүдэй һанамжа, дурадхалнуудые суглуулан, бэелүүлжэ боломоор хэмжээнүүдые хараалхада яахаб. Тобшоор хэлэхэдэ, энэ тогтоол заатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой. Энээндэ ёһын тэдыгээр хандаад, бага сага элидхэл, лекци үнгэргөөд, бүхы хүдэлмэреэ хизаарлажа болохогүй. Саашадаа ходо ябуулагдажа байха саг үргэлжын хүдэлмэри тухай, үдэр бүри хэгдэхэ ойлгууламжын, гэгээрэлэй, соёл болбосоролой, хүмүүжэлэй хүдэлмэри тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Бурят-Монголой соёлые шэнжэлдэг институт, Гэгээрэлэй министерство, Культурын министерство, номой хэблэл, радио дамжуулгын комитет, тэрэшэлэн «Бурят-Монголой үнэн» газетэ, «Байгалай толон» журнал, мүн һуралсалай газарнууд юу хэхэ уялгатайб гэжэ тогтоол соо тодорхойгоор заагдана. Эдэ зургаанууд бултадаа өөһэдынгөө уялгата хэрэгүүдтэ харюусалга ехэтэйгээр хандаха зэргэтэй.

Республикын соёлые шэнжэлдэг институдай урда ехэ харюусалгатай зорилго табигдана: хэлэ бэшэг шэнжэлхэ хүдэлмэреэ үргэдхэхэ, соёл культурые шэнжэлһэн зохёолнуудые бурят хэлэн дээрэ бэшээд, хэблэн гаргадаг болохо гэжэ тогтоол соо хэлэгдэнэ. Тиихэдэ хэлэ бэшэгэй дүримдэ шухала хубилалта, нэмэлтэ оруулха, тэрээниие һайжаруулха хэрэгтэй болоһониинь элитэ. Зүбшэн хэлсэлгын үедэ энээн тухай нилээд ехэ хөөрэлдөөн болоһон байна. Энэ хүдэлмэриие удааруулангүй, тон ойрын сагта бүтээбэл ехэ һайн бэлэй. Манай соёлые шэнжэлдэг институт эндэ өөрынгөө үүргые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Тэрэшэлэн Гэгээрэлэй министерстводэ ехэхэн хүдэлмэри даалгагданхай. Хүн зониие түрэлхи литературна хэлэндэ һургахын тула илангаяа ехэ юумэ хэгдэхэ ёһотой болоно. Шухала хэрэгтэй программа, ном, мүн һуралсалай бусад хэрэгсэлнүүдые саг соонь бэлдэжэ, энэ хүдэлмэри хаа хаанагүй эмхитэйгээр эхилээд, амжалтатайгаар ябуулха, тиигээд тэрэнэй хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһыень наринаар шалгажа байха гээшэ тус министерствын тон харюусалгатай үүргэ болоно.

Тиихэдэ хэрэг хүтэлбэрилгые, сүүдэй хэрэгые хаана бурят хэлэн дээрэ эрхилээ һаа ашатай туһатай байхаб гэжэ мэдэрбэл, тусхайта аймгүйсэдкомууд, мүн сүүдэй зургаанууд зохихо хэмжээ дары сагаа абаха уялгатай.

Хуряангыгаар тобшолол хэхэдэ, түрэлхи хэлэн дээрэ ябуулагдадаг соёл сурталай хүдэлмэреэ эрид һайжаруулхын тулада горьтойхон юумэ хэгдэхэ болоод байна. Энэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ, партиин обкомой бюрогой тогтоолые бүрин бэелүүлхын түлөө үнэн зүрхэнһөө шармайн тэмсэхэ гээшэ партийна, советскэ болон комсомолой хүдэлмэрилэгшэдэй, тэрэшэлэн соёл культурын ажал-ябуулагшадай нангин уялга болоно.

Улаан талмай дээрэ эдир ленинецүүдэй парад болобо

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионерскэ организациин бии болоһон үдэрые манай ороной бүхы нютагуудта һургуулиин үхибүүд баяр баясхалантайгаар һайндэрлөө. Энэ һайндэртэ бүхы үхибүүд бэлэдхэл хэһэн байна. Һуралсалдаа, ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлажа энэ һайндэрые тэдэнэр угтаа.

Энэ үдэрые Москвада майн 18-да түрүүшын пионерскэ эстафетэ хэжэ тэмдэглээ. Энэ эстафетэ майн 19-дэ саашадаа жэл бүри үнгэргэгдэдэг байха юм.

Үглөөнэй 11 часта Улаан талмай дээрэ эдир ленинецүүдэй колоннонууд олоороо сугларaa. Ниислэл хотын эдир ленинецүүдэй 5 мянган эрхим түлөөлэгшэд нүхэдэйнгөө ажал хэрэгүүд тухай хөөрэжэ үгэхын тулада Мавзолейн дэргэдэ ерэһэн байна. ВЛКСМ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Е. Семичастный, Пионернүүдэй Центральна Соведэй түрүүлэгшэ Л. К. Балясная болон бусад хүндэтэ айлшад пионернүүдэй һайндэртэ ерээ. ВЛКСМ-эй МГК-гэй секретарь А. А. Сосин болон бусад пионерскэ организациин 36 жэлэй ойтой дашарамдуулан, үхибүүдые амаршалһан байна.

Һүүлээрнь пионерскэ отрядууд Мавзолейдэ салют үгэн Улаан талмай дээгүүр баярай маршаар ябажа гараа.

(ТАСС).

«Газар дэлхэйе тойрон дабшадаг советскэ гурбадахи хэмэл одон табигдаа» гэһэн баясхаланта мэдээсэлые майн 15-да радио дамжуулаа.

СССР-эй Хэлхеэ холбооной министерствын Москва шадарай радиохиналтын дежурна пунктда 13 час 37 минута 30 секундада хэмэл одоной түрүүшын радиодохёое тэмдэглэн абаһан байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша радиоинженер Евгений Алексеевич Соболевский, радиотехник Виктор Иванович Бабин советскэ гурбадахи хэмэл одоной радиодолгиной хубилалгын хойноһоо ажаглажа байна..

ТАСС-эй фотохроника.

Һайндэрөө тэмдэглэбэ

Совет ороной пионернүүд болон һургуулиин шабинар В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна пионерскэ организациин һайндэрые майн 19-дэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэбэ. Пионерскэ организациин байгуулагдаһанһаа хойшо мүнөө жэлдэ 36 жэл гүйсөө. Энэ организациие Коммунистическэ партиин даалгабаряар комсомол хүтэлбэрилдэг юм.

Городууд болон тосхонуудта пионернүүдэй суглаанууд, жатсаалнууд болоо. Үхибүүд аха үеын пионернүүдтэй уулзажа, пионерскэ отрядуудай яажа бии болоһон тухай тэдэнэй хөөрөөнүүдые һонирхон шагнаһан байна. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионерскэ организациин түүхэдэ зорюулагдаһан выставкэнүүд Пионернүүдэй байшангууд болон ордонуудта, пионерскэ дружинануудта эмхидхэгдээ. Хүүгэдэй уран һайханай самодеятельностиин концертнүүд, эдир физкультурнигуудай мүрысөөнүүд хаа хаанагүй болоһон байна.

...Нева шадарай һэрюун һэбшээ һалхин тугуудые намилзуулна. Городой юрын абяан соогуур хүгжэмэй аялган зэдэлбэ. Эдир ленинецүүд отряд отрядаараа, удаа дараалуулан Ленинградай Невскэ Проспект тээшэ ошоно. Ехэ талмай дээрэ Московско районой хамтадхамал пионерскэ отрядууд баяр ёһололой оршон байдалда нягтаар жагсаад байба. Рапортнууд үгтэбэ. Ленинградта түрүүшын пионерскэ отрядуудай бии болоһые мэдэхэ хүнүүд үхибүүдтэ айлшаар ерээ. Багша А. А. Тарасов эдир ленинецүүдые халуунаар амаршалаа. Тэрэ 1923 ондо пионервожатаар хүдэлдэг байһан юм.

Пионернүүдэй Бүхэсоюзна нэгэдэхи слёдой делегат Б. В. Иртышский энэ ушар тухай үхибүүдтэ хөөрэжэ үгөө. Москвагай «Динамо» стадион дээрэ тиихэдэ слет долоон үдэр соо боложо, делегадууд хүдэлмэриингөө дүршэл тухай хөөрэлдэһэн, спортивна мүрысөөндэ хабаадаһан, уран һайханай самодеятельностиин номернуудые харуулһан байгаа. Слет дээрэ байгшад поэт Владимир Маяковскиин хэлэһэн үгые наһан соогоошье мартадаггүй.

Дала мянган хүбүүд, басагад эртэ урдын Киевэй үйлсэнүүд болон талмайнуудта гараа. Үхибүүд саб сагаан самсануудые үмдөөд, пионерскэ улаан галстугуудые зүүгээд гараһан байба. Крещатигта пионернүүдэй парад болоо. Тэндэһээ ажалшадай агуухэ вождь В. И. Ленинэй памятник тээшэ пионернүүд ошоо. Колоннонуудай толгойдо барабанщигуудынь ябаба. Союзна республикануудай тугуудые, пионернүүдэй тугуудые, сэсэгүүдээр шэмэглэгдэһэн В. И. Ленинэй портредые үхибүүд дээрэ үргэжэ ябаба.

Хэдэн олон мянган киевэйхид һургуулиин үхибүүдые халуунаар амаршалаа. Интернациональна хани барисаанай колонные хүн зон ехээр баясан хараба. Хүбүүд, басагадууд элдэб янзын национальна гоё һайхан хубсаһануудаа үмдөөд алхалалдан ябаа.

Манай Эхэ ороной урда талын Туркмениин пионернүүд һайндэрөө гоё һайханаар, сэнгүү хүхюугээр үнгэргэхые оролдоһон байна. Тиихэдээ, Ашхабадайнгаа үйлсэнүүдтэ модо тарихын, һургуули шадарайнгаа садуудые үргэдхэхын тулада тэдэнэр һайнаар хүдэлмэрилһэн байна. Ташаузын пионернүүд областиингоо центртэ «Хани барисаанай парк» байгуулаа, колхозно тосхонуудта 300 мянга шахуу тутова модо тариһан байна.

Туркмениин үхибүүд ажалай амжалта туйлаһан тухайгаа Бүхэсоюзна һайндэрэй болохын урда тээ рапорталһан байна. Республикын эдир ленинецүүд 300 шахуу тонно түмэрэй үлээдэһэ хаядаһа суглуулаа. Хэдэн зуун пионерскэ дружинанууд колхозуудай фермэнүүдые шефтээ абаа, хүбэн, сад, торго ургуулагшадта шадаха зэргээрээ туһаламжа үзүүлнэ. Ашхабадай Пионернүүдэй ордондо уралалгын хэрэг эрхилдэг эдир багашуул өөһэдынгөө хүдэлмэриин выставкэ эмхидхэбэ.

Туркменскэ ССР-эй һургуулинуудта майн 19-дэ баярай жагсаалай болоһоной һүүлээр, пионерскэ түүдэгүүд носоогдоо. Хүндэтэ айлшад—үнинэй большевигүүд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, үндэр ургасын мастернууд, түрүүшын пионернүүд, артистнууд болон уран зохёолшодые һургуулиин үхибүүд нэрьесэ альга ташан угтаһан байна.

Киргизиин ниислэл Фрунзе хотын үхибүүд энэ үдэрые удаан саг соо мартахагүй. Пионерскэ организациин тогтоһон ойн үдэр Фрунзе городой үхибүүд Владимир Ильич Ленинэй памятнигай дэргэдэ сэсэгүүдые табяа. Пионернүүдэй хүндэтэ харуул хахад час болоод лэ эндэ һэлгэгдэдэг байба.

Культурын болон амаралтын центральна парк соо, город шадарай Карагачевскэ тужа соо пионернүүдэй слет болоо. Һайндэртэ хабаадалсахаяа ерэһэн урдын пионернүүдтэ дурасхаалта бэшэгүүд барюулагдаа.

Бүхэсоюзна пионерскэ организациин һайндэрые Узбекистанда үргэнөөр тэмдэглээ.

Минскдэ, Алма-Атада, Ригэдэ, Кишиневто, Ереванда, Тбилисидэ, Свердловскдо, Горькидо, Ростов-на-Донуда, Симферопольдо, Коломнодо, Сталинградта, Куйбышевта болон бусад городуудта болоһон жагсаалнууд, суглаанууд дээрэ пионернүүд өөһэдынгөө золтой жаргалтай ажабайдал, һонирхолтой ажал хэрэгүүд тухайгаа хөөрэлдэһэн байна. Эхэ ородоо ашатай туһатай, Коммунистическэ партидаа хизаарлашагүй үнэн сэхэ, ёһотойл советскэ патриодууд боложо урган хүмүүжэхые хүсэн эрмэлзэжэ байһан тухайгаа тэдэнэр хөөрэлдөө.

(ТАСС).

Газар дэлхэйе тойрон дабшадаг гурбадахи хэмэл одоной ябаса тухай

Майн 20-ной үглөөнэй 6 часта гурбадахи хэмэл одон, тэрэнэй ракетэһомон Дэлхэйн бүмбэрсэгые 63 дахин тойробо. Хэмэл одон дээрэ тодхогдоһон научна аппаратура, мэдээсэл дамжуулан үгэдэг түхеэрэлгэнүүдынь һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Гурбадахи хэмэл одые, ракетэ-һомыень хойто широтагай 2 градусһаа 31 градус хүрэтэр, наранай оройһон хойно, урда широтагай 49 градусһаа 65 градус хүрэтэр наранай гарахын урда тээ мини нюдөөр ажаглан хаража болохо байна.

(ТАСС).

М. П. Тарасов Урда Америкэдэ аяншалаад Москвагаа бусажа ерэбэ

[...]СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо [...] Тарасов Урда Америкэдэ аяншалаад, майн 18-да Москвагаа бусажа ерээ. Тэрэ СССР-эй правительственна делегациие толгойлһон [...]. Энэ делегаци Аргентинскэ [...]бликын правительствын [...]аар Буэнос-Айрес ошожо, Ар[...]ын президент Артуро Фрон[...] [...]гшын шэрээдээ һуулгын [...]до хабаадалсаа. Артуро [...]зи энэ жэлэй февральда [...]ентээр һунгагдаһан юм. [...]скэ түлөөлэгшэд Аргентинын [...]удай үзэсхэлэн һайхан юумэ[...] хараһан, промышленность болон хүдөө ажахытайнь танилсаһан, хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадтайнь уулзаһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Ю. И. Палецкис, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. Н. Зимин, Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын Америкын оронуудай таһагые даагшын орлогшо А. Г. Кулаженков, Аргентинскэ Республикын хэрэгүүдээр саг зуурын этигэмжэтэ Э. Э. Риварола, посольствын хүдэлмэрилэгшэд Внуковско аэродром дээрэ М. П. Тарасовые угтаа.

(ТАСС).

КПСС-эй БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ОБКОМДО

Бурят хэлэн дээрэ соёл сурталай хүдэлмэри шанга, һайнаар ябуулха тухай

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой бюро энэ асуудалые байгша оной апрелиин 30-най заседани дээрээ зүбшэн хэлсээд, нигэжэ тэмдэглэбэ:

Ленинскэ национальна политика бэелүүлһэнэй ашаар бурят арад соёл гэгээрэлээ хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалта туйлаа. Литература, искусство болон бурят хэлэ бэшэг хүгжэжэ байнхай.

Гэхэ зуура, бурят хэлэн дээрэ ябуулагдадаг соёл сурталай хүдэлмэриин талаар ехэхэн дутуу дунданууд тохёолдоод, манай арадай литература болон искусствын саашадаа хүгжэлгэдэ, ажалшадай дундахи соёл болбосоролой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ һаад ушаруулна гэжэ «Бурят-Монголой үнэн» газетэдэ бэшэһэн статьянууд соо, мүн СССР-эй Наукануудай академиин хэлэ бэшэг шэнжэлдэг институтай, «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакцитай, БМАССР-эй Гэгээрэлэй, Культурын министерствонүүдтэй хамта Бурят-Монголой соёлые шэнжэлдэг институдай зарлаһан зүблөөн дээрэ хүнүүдэй һанамжануудаа хэлэхэ үедэ элирээ.

Бурят литературна хэлэ шудалха хэрэг хүн зоной дунда хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ, долоон жэлэй һургуулинуудта түрэлхи хэлэн дээрэ заадаг болохо тухай асуудал үни удааһай шиидхэгдээдүй байһаар. Бурят хэлэн дээрэ ябуулагдадаг болбосоролой хүдэлмэриин дутуунуудые, мүн энээндэ хайша [...] хэрэгээр хандадаг ябадалые зайсуулха асуудалда КПСС-эй айкомууд, аймгүйсэдкомууд зохихо анхарал табидаггүй байна.

Партийна, советскэ, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд лекци, элидхэл түрэлхи хэлэн дээрээ хаа яа хэнэ. Колхознигуудай зарим суглаан, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөнүүд тэдээндэ хабаадагшадай үндэһэ яһанай илгаае, ямар хэлэ һайн мэдэдэгые хараада абангүй, гансал ород хэлэн дээрэ үнгэргэгдэдэг, ород хэлэн дээрэ хэгдэһэн элидхэлнүүдэй, хэлэһэн үгэнүүдэй гол удхань оршуулагдадаггүй байна.

Культурын министерство, тэрэнэй нютагуудтахи зургаанууд бурят зоной дунда үндэһэн хэлэн дээрэнь соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулна.

Республика дотороо үндэһэн соёлой хүдэлмэри ябуулдаг министерствонүүд, эмхи зургаануудай ажал ябуулгые БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет һулашагаар хүтэлбэрилдэг, хинадаг байна гэжэ КПСС-эй обкомой бюро тэмдэглэбэ.

Эдэ бүгэдые үндэһэ болгон КПСС-эй обкомой бюро тусхай тогтоол гаргаа.

Зүблөөн дээрэ хэлэгдэһэн, газетэдэ гараһан һанамжа дурадхалнуудые согсолхо, хэлэ бэшэгэй асуудалаар хэгдэдэг шэнжэлхы хүдэлмэреэ үргэдхэхэ хэмжээ-ябуулга хараалхыень, бурят бэшэгэй орфографиие улам тододхон үргэдхэһэн дүрим зохёохо, бурят хэлэн дээрэ шэнжэлхы зохёол бэшэдэг, тунхагладаг болохыень соёлой институдые (нүхэр Лубсановые) уялгалба.

Терминүүдые шэнжэлэн тодорхойлхо комисси соёлой институдай дэргэдэ тогтоохые шухалада тоолобо.

Долоон жэлэй һургуулинуудта түрэлхи хэлэн дээрэнь заадаг болохо тухай правительствын шиидхэбэринүүдые гүйсэдхэн бэелүүлхээр хэмжээ абахыень, бурят зониие литературна хэлэндэ һургаха хүдэлмэри эмхидхэхыень БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерстводэ (нүхэр Баранниковта) даалгаа. Һураха хүнүүдэй илгаае хараада абалсан, һуралсалай программа болон бусад ном дэбтэрнүүдые 1958 оной июниин 1 болотор зохёон бэлдэхэ гэбэ.

Бурят хэлэн дээрэ ябуулагдадаг соёл болбосоролой хүдэлмэриие бүри үргэнөөр эмхидхэхэ, культурын эмхи зургаануудай (театрнууд, кинотеатрнууд, филармони, арадай зохёолой байшан, музейнүүд, соёлой байшан, клубууд, библиотекэнүүд г. м.) энэ хүдэлмэриие һайжаруулхаар тодорхой хэмжээ-ябуулга байгша оной майн 25 хүрэтэр хараалхыень БМАССР-эй Культурын министерствые (нүхэр Жалсабониие) уялгалаа.

Ажахын, соёл гэгээрэлэй, эрдэм ухаанай элдэб һалбаринуудта хамаатай ном, дэбтэрнүүдые бурят хэлэн дээрэ бэшүүлжэ, хэблэн гаргадаг болохыень номой хэблэлые (нүхэр Очировые) уялгалба.

Бурядаар бэшэгдэһэн зүйлнүүд, арадай дуун, үльгэр болон ондоошье зохёолнуудые бүри ехээр дамжуулдаг болохо, тиихэдээ бурядаар бэшэдэг, дууладаг, хэлэдэг хүнүүдые олоор хабаадуулхыень БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радио дамжуулгын, телевидениин комитедтэ (нүхэр Бахановта) дурадхаа.

Бурят хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн материал олоор хэблэдэг болохыень, уншагшадай конференци хүдөөдэ ходо хэжэ байхыень «Бурят-Монголой үнэн» газетын (нүхэр Цибудеевые), «Байгалай толон» журналай (нүхэр Рыбкое), аймагай газетэнүүдэй редакцинуудые уялгалба.

Ерэхэ һуралсалай жэлһээ эхилжэ бүхы бурят һурагшад, студентнэрэй дунда бурят хэлэ заадаг болохыень багшанарай институт (нүхэр Матхановые), зооветинститут (нүхэр Барнаковые), советско-партийна һургуули (нүхэр Кузичевые), училищинууд болон техникумүүдые уялгалаа.

Бурят зоной дунда түрэлхи хэлэн дээрэнь агитационно-ойлгууламжын, соёл-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ходо ябуулдаг байхыень КПСС-эй айкомуудые, городууд болон аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые, ВЛКСМ-эй горкомууд, айкомуудые, политическэ болон шэнжэлхы ухаанай эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй Бурят-Монголдохи хэлтэсые уялгалһан байна.

Зоной дунда элдэб хэмжээ-ябуулга эмхидхэхэдээ, суглаанда ямар яһанай хүнүүд хабаадаһыень хараада абаха, оршуулга хүүлхэ хэрэгтэй. Шухала байгаа һаань, хэрэг хүтэлбэрилгые, сүүдэй хэрэгые түрэлхи хэлэн дээрэ эрхилхэ гэжэ КПСС-эй обкомой бюро зааба.

Комсомолой 40 жэлэй ойдо

ВЛКСМ-эй съездын шиидхэбэриие һайшааба

(Комсомолой эдэбхитэнэй суглаанһаа)

Республикын комсомолой эдэбхитэнэй суглаан һаяхан Улан-Удэдэ болобо. «ВЛКСМ-эй 13-дахи съездын дүнгүүд, областной комсомольско организациин зорилгонууд» тухай элидхэл ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр **О. Г. Дамбаев** хэбэ.

— ВЛКСМ-эй 13-дахи съезд манай ороной комсомол-залуушуулай түүхэдэхи гайхамшагта шатануудай нэгэниинь болоо, — гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.—12-дохи съездһээ хойшо үнгэрһэн 4 жэлэй хугасаа соо манай ороной комсомол-залуушуул гүрэн түрэеэ бэхижүүлхэ, арадайнгаа ажахые дам саашадань хүгжөөхэ, улад зонойнгоо ажабайдалые һайжаруулха тушаа парти, правительствын табиһан зорилго бэелүүлхын хойноһоо хам оролсон, эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Энэ хэрэгтэ манайшье республикын комсомол-залуушуул өөһэдынгөө хубитые оруулалсаа. ВЛКСМ-эй 13-дахи съездые ажалай амжалтаар угтахын тула дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон ПВЗ-гэй, сэмбын фабрикын, Заиграйн, Кабанскын, Курумканай, Закаменай болон бусад аймагуудай комсомольско организацинууд Николай Мамайн һайшаалтай үүсхэлые дэмжэн, тэрэнэй дурадхалые ажалдаа хэрэглээ. Тиигэжэ алмалта—арьбалалта хэхэ, хүдөө ажахые хүгжөөхэ, арад зоной ажаһуудалые, соёл болбосоролые дээшэлүүлхэ талаар һайн амжалта туйлаһан байна.

Гэхэ зуура, ВЛКСМ-эй 13-дахи съездһээ хойшонхи үе соо комсомольско организацинуудай зариманиинь ажал хүдэлмэреэ мүнөөнэй эрилтэнүүдтэй зохилдуулан табяадүй байһаар. Энэ жэл Хориин, Яруунын аймагуудай залуу малшад нёдондонойхиһоо багаар һү һаагаад байна. Ториин аймагай комсомол-залуушуулай 17 фермын хоорондо мүрысөөншье эмхидхэгдээгүй. Һаалишад, малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй. Тиимэһээ мал ажал хүгжөөлгэдэ биратай амжалта туйлангүй. Ерэхэ жэлэй тэжээл бэлэдхэлгэдэшье бэлдэжэ эхилээдүй байһаар.

ВЛКСМ-эй городуудай райкомууд МТС-үүдые хубилгаха үедэ хүдөөгэй комсомольско организацинуудта туһалхабди гэһэн үгэдөө хүрэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Улан-Удэ городой комсомолшууд Зэдын аймагта туһалха гэһэн аад, юушье хээгүй. Эдэ мэтын дутагдалнуудые тоолохо болоо һаа олон.

Зорилго юуб гэбэл, республикын комсомольско организацинууд залуушуулые бодото һайнаар толгойлон, ВЛКСМ-эй 13-дахи съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ элсүүлэн жагсааха ёһотой гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Суглаан дээрэ түрүүлэн үгэ хэлэһэн ВЛКСМ-эй Зэдын айкомой секретарь нүхэр **И. Самбуев** аймагай комсомол-залуушуул съездын табиһан шэнэ эрилтэнүүдые дүүргэхын тула үргэн далайсатайгаар мүрысэнэ гэжэ тэмдэглээ. Хабарай тарилгын үедэ эндэхи залуу механизаторнууд И. Вершинин, Ф. Цыдемпилов, Г. Балданов (XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз), Э. Богатов («Коммунизм» колхоз), В. Заболотцкий (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз) болон бусад үдэр бүриингөө нормые һайн шанартайгаар дүүргэдэг, үлүүлдэгшье байна. Борьёогой совхозой залуу хонишон Б. Ухинова 100 эхэ хониһоо 91 хурьга абаад, һайнаар тэнжээжэ байна. Мүн һаалишад Н. Колмакова (XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз), М. Валиулина («Октябрь») һү һаалгаар һайн дүнгүүдые туйлана.

Теэд, эрхим малшадай дүй дүршэл үргэн ниитын дунда дэлгэрүүлэгдэнэгүй. ВЛКСМ-эй обком, «Бурят-Монголой комсомолец» газетэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ асуудалда анхаралаа хүсэд табяагүй байһаар. Мүн ВЛКСМ-эй обкомой хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудаар үсөөн ябадаг, тэндэ үзэгдэбэшье ябууд гарашадаг зантай. Тэдэнэр съездын табиһан зорилго бэелүүлхын тула ажалшан ниитын дунда ойлгууламжын хүдэлмэри хэпэгүй гэхэдэ болохо.

— Курумканай аймагай комсомолшууд болон залуушуул,—гэжэ ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр **Н. Намжилов** хэлэбэ,—съездын тогтоолые бэелүүлэн, ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойе һайн амжалтаар угтаха гэжэ зэһэнхэй. 35 залуу комсомолшуул 3 мянга шахуу хурьга абажа тэнжээгээ. Тэрэ үедэ аймагай комсомольско организацинуудһаа олон хүнүүд фермэ, гүүртэнүүдтэ эльгээгдэһэн юм. Мүн колхозуудайшье комсомольско организацинууд мал ажалай фермэнүүдтэ комсомолшуудые эльгээнэ. Мал ажал дээрэ ошоһон комсомолшууд В. Тудупова (Сталинай нэрэмжэтэ колхоз), Е. Соболева, («Коммунизм» колхоз) болон бусад энэ жэл һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ уялга абаад, һайн үрэ дүн туйлажа байна.

Малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэхын тула комсомольско организацинууд сабшалан, хадалан сэбэрлэхэ, уһалха хүдэлмэри эхилээ. Энэ хэрэгтэ һургуулиин һурагшад туһалалсана. Нүхэр Намжилов ВЛКСМ-эй обком хүдөөгэй комсомольско организацинуудай хүдэлмэридэ өөдтэй туһа хүргэнэгүй гэжэ шүүмжэлээ.

ВЛКСМ-эй Железнодорожно райкомой секретарь нүхэр **Самбаров** хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин залуушуулай дунда ямараар ябуулагдадаг тухай хэлээ.

Комсомолшуудай һуралсал тухай ВЛКСМ-эй обком һүүлэй үедэ анхархаа болишонхой гэбэ. Комсомолшуудай һуралсалай ехэ дутагдалтай байһые мэдэжэ байбашье, тэрэниие зайсуулха хэмжээн абтанагүй.

Суглаан дээрэ Бурят-Монголой арадай ажахын Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Ерченков**, республикын Улаан хэрээһэнэй бүлгэмэй түлөөлэгшэ нүхэр **Коварская**, ДОСААФ-ай түрүүлэгшэ нүхэр **Смирнов**, Каменска дунда һургуулиин һурагша **Чукреева**, Баруун Тарбагатайн модо бэлэдхэлэй участогай комсомольско организациин секретарь нүхэр **Соболев** болон бусад үгэ хэлээ.

Республикын комсомолой эдэбхитэдэй суглаан ВЛКСМ-эй 13-дахи съездын шиидхэбэриие һайшаагаад, тэдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа.

Һайшаалта үүсхэл

Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой комсомолой эхин органuзаци (секретаринь нүхэр В. Кисенев) ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойе угтуулан колхоздоо амаралтын парк бариха, өөһэдын хүсөөр 30 га дээрэ кукуруза тарижа, ургуулха гэһэн уялга абанхай.

Комсомолшуулай энэ эдэбхи үүсхэлые колхозой правлени, партийна эхин организаци һайшаагаа.

Мүнөө амаралтын парк болохо газар жэгдэлхэ, сэбэрлэхэ, хашаа хүреэ бариха, модо бэлдэхэ хүдэлмэри эхилэнхэй. Зарим комсомолшуул кукуруза тариха газар дээрэ үтэгжүүлгэ гаргажа байна.

А. Толмачев,
ВЛКСМ-эй айкомой секретарь.

Николай Щеглов эдир наһандаа ВЛКСМ-эй уряагаар Комсомольска-на-Амуре город бодхоолсохоёо ерэһэн юм. Мүнөө коммунист Николай Петрович Щеглов тэрэ городой барилгын 6-дахи трестдэ шулуушадай бригадые хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада эрхим ажалаараа суута гараһаар үнинэй. Профсоюзуудай 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, нүхэр Щеглов Ленинэй орденоор шагнагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Николай Петрович Щеглов 4-дэхи классай һурагша Лиля басагандаа Комсомольска-на-Амуре городой хайшан гэжэ комсомолшуудай, залуушуулай хүсөөр баригдаһан тухайнь хөөрэжэ байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Зургаан нүхэд

Улан-Удын паровозо-вагонно заводто олон вагон элдэб ашаан үдэр бүри ерэжэл байдаг. Мүн эндэһээшье ондоо тээшэнь ашаан эльгээгдэдэг юм. Вагондо ашаа тээхэ, буулгаха тусхай бюро эндэ эмхидхэгдэнхэй.

Тус бюрогой хүдэлмэришэдэй дунда үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багаар Советскэ Армиин албанһаа ерэһэн залуу хүбүүд Н. Баранов, Н. Худэн, А. Рышко, Г. Гулей, П. Кондрюк, В. Скворцов гэгшэд суутай болонхой. Тэдэнэр сэрэгэй албанда оронойнгоо элдэб областьнуудһаа мордоһон юм.

Хэдэн жэлдэ суттаа нэгэ заводто алба хэхэдээ эдэнэр хани һайн нүхэд болоо һэн.

—Сэрэгэйнгээ алба дүүргээд, булта нэгэ газарта ажаллаха гэжэ шиидээ һэмди,—гэжэ Н. Баранов хөөрэнэ.—Тиигээд паровозо-вагонно заводой транспортна цехтэ ашаа тээгшэдээр орообди. Булта нэгэ бригадада хүдэлнэбди.

Залуу хүдэлмэришэд тус заводто таба һараһаа үлүүхэн ажаллажа байна. Тэдэнэр донецкэ шахтёр Николай Мамайн үүсхэлые дэмжэн, социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, халаанайнгаа даалгабариие үдэр бүри 120—150 процент дүүргэнэ.

—Бэрхэл хүбүүд байна даа, —гэжэ ашаа тээлгын бюрогой начальник нүхэр Вторушин хөөрэнэ. —Үдэр бүри даалгабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Эдэ зургаан нүхэд һайнаар ажаллажа, ехэ олзо олоно. Хүн бүхэниинь шэнэ костюм, гутал хубсаһа абаа. Даб дээрэ 3 велосипедтэй болонхой. Һаяар тэдэнэр булта велосипедтэй болохо юм.

С. Черненко.

Д. ЦАМБАЕВ

Эдир наһан

„Һүүлшын бэшэг" гэжэ поэмэһээ абтаба

Һанана гүш, инаг,
балшар багаһаа
хоюулаа
Һаруул гэгээн
Аршаанта
голойнгоо эрьеэр
Сэсэгтэ нугын
хангал агаар гудамхин
Сэдьхэл дүүрэн
юрьен гүйжэ ябаһанаа...
Һананаби:
арбан найматай байгааш...
Һайхан, илдам,
нугархай уяхан бэетэй...
Ногоон зүлгэ
талын дундуур
намналсан,
Номин тунгалаг
булаг шэглэн гүйнэбди.
Ши баяртайш:
Ташаганаса энеэнэш
урдаһаам
Шинии шарай
галтай, согтой, нангин!
Габшагай солбоноор:
«Хүсэхэгүйш!» —
гэмсээрээ,
Гансата харайн,
мээхэй зангаа гарганаш.
Хойноһоош гүйнэб.
Шуумгай, хурдан,
шамбайш.
Хонгёо шэнгэн
ирагуу энеэдэнш
дэлбэрнэ...
Тахим хүрэмэ
паглагар гүрэмэл
гэзэгэдэшни
Таатай зохидоор
хайбан-хайбан
мушхарлай!
Гэнтэ хүсэнэб.
Тэбэреэд абанам
шамайе.
Гэгээн тэмдэг
мойһон нюдэндэш
ялагас гээ!
Инаг дуранай
суранзан охиндо һогтон,
Илдам шамай
удаан-удаан тааланаб!
Ши
дахин
ташаганаса
шангаар энеэгээд,
Шэмэтэй зөөлөөр
урал дээрэм таалаад,
Харсага шэнгеэр
мулта һүрэн шуумайжа,
Харайнаш саашаа
булагай уһанда сэхэ...
Хүсэжэ ерэнэб.
Угтаад абанаш намайе—
Хүхюун согтой
аршаанта хүйтэн уһаар
Адха адхаар
нюур дээрэм сүршэжэ,
Айдар залуугай
аляа заншал уудалнаш!..

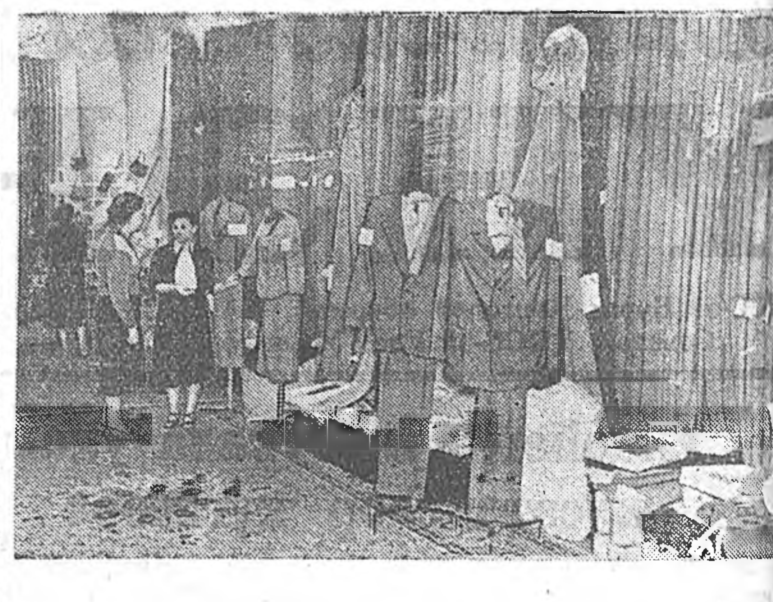

Москва. Хэмэл, холимог материалнуудай, тэдээгээр хэгдэһэн эд бараанай выставкэ. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** (зүүн гарһаа) 1. Хэмэл зүйлнүүдээр бүтээгдэһэн гуталнуудые выставкэдэ орогшод хаража байна. 2. Арадай хэрэглэлэй эд бараанай зал соо.

ТАСС-эй фотохронико.

Малай үүлтэр һайжаруулнабди

Байкало-Кударын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Васильевай хөөрөөнһөө

Манай колхозой гэшүүд малайнгаа үүлтэр һайжаруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула ехэхэн хүдэлмэри хээ. Тиимэһээ манай колхоздо симментал үүлтэрэй үнеэдэй тоо толгой жэл ерэхэ бүри улам олошоржо байна. Иимэ үүлтэрэй үнеэн һүтэй, ехэ мяхатай байдаг.

Хэдэн жэлэй саада тээ колхоздоо симментал үүлтэрэй бухануудые худалдажа абаа һэмди. Тэрээнһээ хойшо нютагаймнай малай үүлтэр һайжаржа эхилээ.

Һайн үүлтэрэй тугалнуудые тобир тарганаар түлжүүлжэ, һүтэй үнеэд болгохо хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулагдана. Жэшээлхэдэ, «Бодрая» гэжэ үнеэнһээ түрүүшынхеэ туғаллаһан жэлынь 2500 литр, «Органкын» хоёрдохёо тугаллахадань—3010 литр һүн һаагдаа. Иигэжэ һү ехэтэй үнеэд бии болгогдоһон байна.

Һаамхай үнеэдэй үүлтэр һайжаржа, һү ехээр үгэдэг болоходонь түрүү һаалишадшье олошороо. Артель соогоо суутай болоһон һаалишад Х. Дубинина, Н. Бушвилова, Н. Курбатова болон бусад һайн дүнгүүдые харуулдаг.

Үбэлдөө тугалаа түлигдэдэггүй байрада байлганабди. Энэ аргаар харууһалхадаа колхозоймнай түрүү тугалшан А. Бушвилова дүрбэн жэлэй туршада 200 гаран тугал нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлээ. Хоёр жэл үнгэрхэдэ тэдэнь 350 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй болодог юм.

Мүнөө жэлдэ колхозоймнай һаалишад һаамхай үнеэн бүриһөө 2000—2500 литр һү һааха, тугалшад шэнэ түлнүүдые нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ уялга абаад, тэрэнээ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна.

МОСКВА, ВЫСТАВКЭДЭ ОШОХЫН ТҮЛӨӨ

Мүнөө 8-дахи класста һуранаб. Манай һургуули Сталинай нэрэмжэтэ колхозһоо 120 гектар шэнэ газар даажа абаа һэн. 60 гектартань кукуруза, бэшэндэнь — хартаабха, турнепс, малай тэжээл болохоор элдэб ургамал тариха гэжэ һурагшадай суглаан шиидхээ бэлэй.

Март һарада машина, трактор колхозһоо абаад, газараа элдүүрилжэ ороо һэмди. Хоёр машина, нэгэ тракторaap хонинной фермэһээ хэдэн зуугаад тонно аргал шэбхэ зөөжэ, поли дээрээ адхаабди. Класс бүхэн ээлжээгээр үдэр бүри тарилга дээрэ хүдэлөө.

Тэнгэриһээ хура бороо хүлеэжэ байнгүй, хадын горхонһоо тракторaap һубаг татажа, полиёо уһалхамнай. Газараа һайса утэгжүүлээд, колхозой үгэһэн үрэһэ хүрэнгэ тарижа эхилээбди. Хуряаһан ургасынгаа 10 процентые һургуулидаа абахабди. Олон ажалта үдэр олоһон һурагшаднай Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаха. Нёдондо манай һургуулиһаа Люда Гомбоева гансаараа выставкэдэ ошоо һэн. Энэ жэлдэ ажалдаа, һуралсалдаа шалгарһан олохон һурагшад Москва, выставкэдэ мордохын түлөө тэмсэжэ байна.

Б. Ринчино, Курумканай дунда һургуулиин 8-дахи классай һурагша.

Жэшээ абамаар хонишон

Бүтэд Ухинович Ухинов Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо (Зэдэ) хонишоноор арбан наймадахи жэлээ хүдэлнэ. Энэ үе соо артелиингээ хонин һүрэгые олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ тушаа нилээд ехэ ажал хээ. Жэлһээ жэлдэ харууһалжа байһан хонидоо нэгэшье гарзагүйгөөр, тобир тарган ондо оруулдаг.

Хонишон Ухинов байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 140 хурьга абаха гэһэн уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, 500 эхэ хонидһоо 490 түл абаад, бултыень бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна. Эртэ түрэһэн хонидой зариманиинь зун хэнзэлүүлхээр үрэжүүлэгдэнхэй. Бэшэниинь үбэл эртэ түрэхөөр үрэжүүлэгдэхэ юм.

Д. Цыремпилов.

Коммунистнуудай политическэ һуралсал дүүрэбэ

Партийна һуралсалай жэл дүүрэжэ байна. Кружок, политһургуули, семинарнуудта ябажа, мүн бэеэ даагаад һурадаг аймагай коммунистнууд парти, правительствын шухала шиидхэбэринүүд болон бусад материал үзэбэ.

КПСС-эй түүхэ үзэхэ 37 кружок, хүдөө ажахын экономико шудалха 9 семинар, хоёр жэлэй 3 экономическа һургуули, 24 политһургуули энэ жэлдэ эмхидхэгдээ һэн. Мүн 100 гаран коммунистнууд өөһэдөө политическэ эрдэмээ дээшэлүүлһэн байна. Бүхы аймаг соо 1100-гаад коммунист политическэ һуралсалда хабаадуулагдаа.

Һуралсалай энэ жэлдэ кружок, семинар болон политһургуулинууд урда урдынхиһаа һайнаар хүдэлмэрилбэ. Ушар юуб гэхэдэ, колхоз болон промышленна предприятинуудай, мүн бусадшье эмхи зургаануудай партийна эхин организацинууд пропагандистнуудые зүбөөр шэлэн олоһон байна. Аймаг соомнай 80 гаран пропагандист хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй олонхинь дээдэ һургуулитай, үни удаан саг соо пропагандист ябаһан хүнүүд юм. Жэшээнь, Сэлэнгын совхозой хоёрдохи фермэдэ мүнөө үеын политика шудалха нэгэ кружок эмхидхэгдэһэн байгаа. Кружогой пропагандистаар тэндэхи һургуулиин багша Дулмажап Очировна Улымжиева хүдэлмэрилдэг. Энэ нүхэр 6—7 жэлдэ кружогые хүтэлбэрилжэ, ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Тиимэһээ кружогойнгоо хэшээлые һайнаар үнгэргэдэг, үзэхэ материалаа өөрөө һайса шудалдаг, һурагшадтаа тодо һонороор, түрэлхи хэлэн дээрээ тайлбарилжа үгэдэг.

—Дулмажап Очировна хүндэ юумэ ойлгуулхадаа ехэл бэрхэ болоһон байна даа. СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин материалые яһала ойлгообди,—гэжэ кружогойхид хөөрэлдэнэ. Нүхэр Улымжиева һуралсалай жэлэй туршада 15 хэшээл үнгэргөө. Һаядаа һүүлшын хэшээл хэгдэжэ, коммунистнуудай политическэ һуралсалай дүн гаргагдаха. Мүн ерэхэ жэлдэ хэнэй хаана һурахань элирүүлэгдэхэ байна.

Манай аймагта харгы заһадаг «ДЭУ-704» гэжэ газар бии юм. Тэндэхи коммунистнууд партиин түүхэ үзэхэ кружогто һурадаг. Энэ кружок һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй, 1921—1925 онуудта арадай ажахые һэргээн бодхоолгын үедэ Коммунистическэ партиин бэелүүлһэн ажал-ябуулга тухайда һүүлшын хэшээл дээрээ хөөрэлдэһэн байха юм. Пропагандист нүхэр Черепанов КПСС-эй айкомой политическэ һуралсалай кабинедтэ ерэжэ, шухала шухала асуудалнуудаар консультаци абадаг.

Галуута-Нуурай рудоуправлениин шахтануудта ажалладаг коммунистнууд мүнөө жэл һайнаар һуража гараа. Эндэ эмхидхэгдэһэн кружок болон семинарнууд түсэбэй ёһоор хэшээлээ үнгэргэдэг байба. Пропагандистнар нүхэд Осокин, Нодельман, Бугаев гэгшэд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилөө.

Аймагаймнай ондоошье нютагуудта һайнаар хүдэлмэрилдэг кружогууд, семинарнууд бии.

Партиин айком, тэрэнэй пропаганда болон агитациин таһаг пропагандистнуудта туһалха зорилгоор семинар үнгэргэдэг, консультаци, теоретическэ конференци эмхидхэдэг байна. Жэшээнь, нэгэ теоретическэ конференци эмхидхэхэдээ, «Марксизм-ленинизм ангиин тэмсэл тухай», «Марксизм-ленинизм пролетариадай диктатура тухай» гэһэн асуудалнуудаар хэдэ хэдэн элидхэл хүүлһэн байха юм. Иимэрхүү ко[нференци гү], али хөөрэлдөөнэй үедэ пропагандистнууд мэдээгүй юумэ ойлгожо абадаг, политическэ бэлэ[гээ] хэлээ дээшэлүүлдэг байна.

Түгэсхэлэй хэшээлэй эмхидхэгдэхын урда тээ партиин айкомой пропагандистнууд хүдөө нютагууда ябажа, үбэлдөө үзэһэн материалнуудаарнь хөөрэлдөө хээ. Партийна гэгээрэлэй кабинедтэ үе үе боло лэ теоретическэ лекци, элидхэл хэ дэжэ байдаг. Пропагандистнууд туһаламжа болгон, марксизм-ленинизмын классигуудай ном, дэбтэр витринэ эмхидхэгдэнхэй.

Аймагай колхоз, предприяти болон эмхи зургаануудай партийна эхин организацинууд политическэ һуралсалай дүнгүүдээр партийна суглаа һаядаа үнгэргэхэнь. Энэ хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тэрэ суглаанууд дээрэ шүүмжэлэн элируулэгдэхэ, ерэхэ жэлэй һуралсал бэлдэхэ тухай хэлсэгдэхэ юм.

Партийна гэгээрэлэй хүдэлмэридэ горьтойхон дутагдал бии байһан. Зарим колхоз, эмхи зургаанууд хэшээлээ таһалдуулһан кружогууд, семинарнууд баһал бии. Эдэ кружогууд һуралсалай жэлэй дүүрэтэр [...] жомдолоо үгы хэхэ зорилго таб[...] хай.

Зундаа аймагай пропагандистнууд ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Марксизм-ленинизмын һургаалай гол асуудалнуудаар лекци, элидхэл дые уншаха түсэбтэй.

Коммунистнуудай политическэ һуралсалда бии байгаа дутагдалнуудые ерэхэ жэлдэ дахин дабтахагүй тула аймагай партийна эхин организацинууд эртээнһээ, эрхим һайн бэлдэхэ уялгатай.

Б. Ширеторов, парти[йн] Сэлэнгын айкомой пропаганда агитациин таһагые даагша[йн] орлогшо.

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, СОВХОЗУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД! Гектар үриhөө 300 центнерhээ доошо бэшэ укурузын эшэ набшаhа хуряахын түлөө тэмсэгты!

☆

...вадратно-гнездовой арга тооногүй

...үлэй үедэ урин дулаан боложо, ...рай хүрьhэн hайса гэдэжэ, ку...уза тарихада эгээл таатай зохид ...ерэбэ.

...ахтын аймагай колхозууд эртын...арилгые майн 15-да дүүргээд, ...н культурануудые тарижа бай...hаянай Сталинай, Ленинэй нэ...жэтэ колхозууд кукуруза тари...эхилэнхэй. Погранична МТС-эй ...аата колхозууд энэ жэлдэ бү...өө 620 гектарта кукуруза тари...ом.

...эд, тарилга хэжэ байhан Стали..., Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуу...полинууд дээрэ ябажа хараха... механизаторнууд кукурузаяа ...н рядтайгаар тарина.

— Нэгэшье гектар кукуруза ...ратно-гнездовой аргаар тариг...гүй. Юуб гэхэдэ, кукурузын ур...аа буурсаг абтахагүй. Тии...э бүхы тарилгаяа үргэн ...айгаар тарихамнай,— гэжэ По...ична МТС-эй главна агроном ...р Пантейлин убайгүйгөөр мэ...нэ.

...айн 15-най мэдээгээр Лечинэй ...мжэтэ колхоздо 60 гектар, Ста...й нэрэмжэтэ колхоздо 115 гек... кукуруза үргэн рядтайгаар та...аа. Иимэ аргаар таригдаhан ...ин ряд хоорондохине утааша, ...элөөшэнь элдүүрилхэдэ бэрхэ... болохо бшуу.

...э жэлдэ колхоз, совхозуудта ...руза тарижа ургуулха тусхай ...лексно агрегадууд болон луго...удай звенонуудые эмхидхэхэ ту... КПСС-эй обкомой, БМАССР-эй ...истрнүүдэй Соведэй тогтоолые ...үүлхэ тушаа эндэ юуншье хэг...гүй. Нэгэшье колхоздо тиимэ ...ат, звено эмхидхэгдээгүй бай... Кукуруза ургуулагшадые ур...үүлхэ хэмжээн хараалагдаадүй, ...ай газар даалгагдажа үгтөө... Хэтэрхэдээ зарим колхозой хү...эрилэгшэд тус тогтоол тухай ...аашьегүй байhаар.

...курузын үндэр баян ургаса ...ын тулада үрэhэ хүрэнгыень ...охо, нара hалхинда шанаржуул... газараа үтэгжүүлхэ гээшэ тон ...дхашанартай. Теэд Ульяновай, ...нэй, Сталинай нэрэмжэтэ кол...д минеральна үтэгжүүлгэ мү...хүрэтэр худалдажа абаагүй. ...хүрэнгэнь томо жэжээрээ ил...агүй байhаар.

...курузаяа үргэн рядтайгаар та... байхадань, КПСС-эй айком ...етаринь нүхэр Хандуев), айм...йком (түрүүлэгшэнь нүхэр ...нко) колхозуудай хүтэлбэри...эдтэ шанга эрилтэ хэнэгүй. ...гша ондо аймагай колхозууд ... бүридэ 10 тонно, хонин бүри... центнерhээ бага бэшэ силос да... уялга абаhан байна. Тэрэнээ ...эхын тулада агротехникые ...аар сахиха, кукуруза та... ургуулха агрегадуудые эм...хэ, тэдэнэй ажал хүдэлмэрине ...р хүтэлбэрилхэ тушаа хэмжээ ...ар болоо.

Д. Болхоев, манай корр.

☆ ☆ ☆

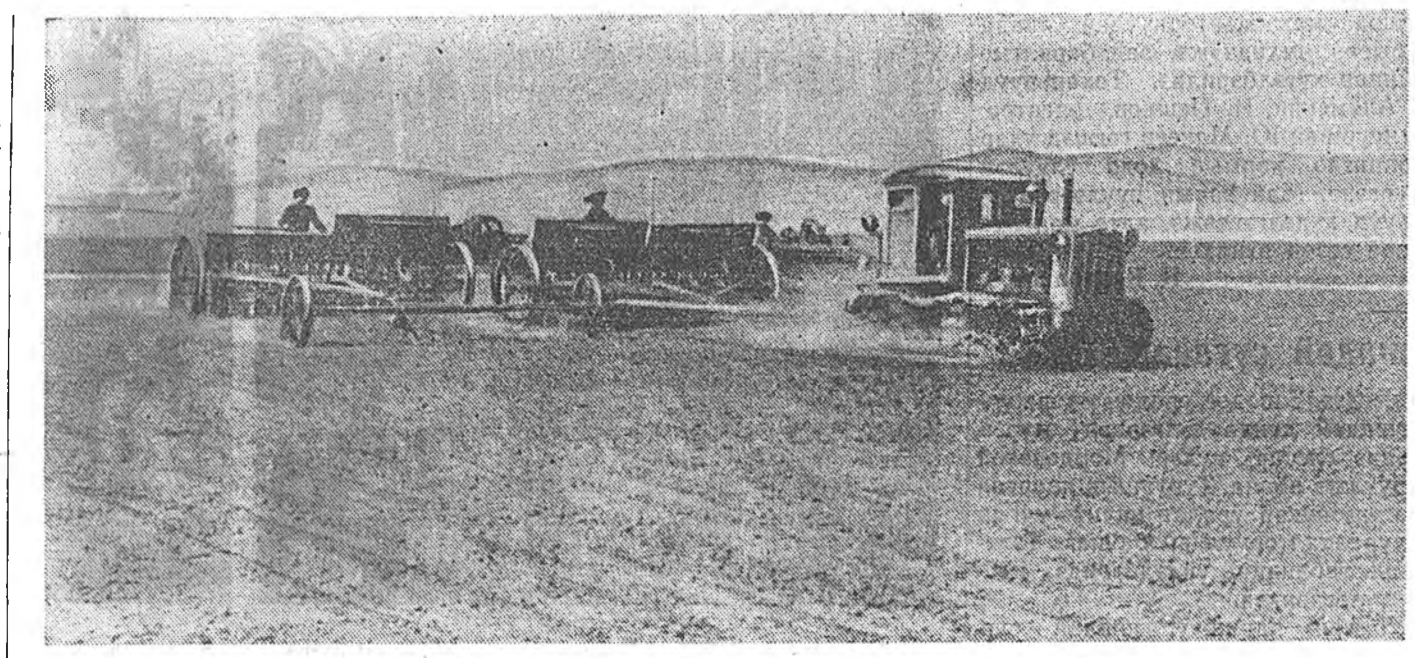

«Улаан Оронго» колхозой хоёрдохи комплексно бригадынхид бүтээсэтэй hайнаар ажаллажа, тарилгынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэнхэй. Энэ бригадын тракторист Чойжон Будаевай агрегат, сеялкэшэд нүхэд В. Будажапов, И. Гармаев, В. Цыреторов гэгшэд халаан бүридэ 50 га хүрэтэр тарилга хэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Ч. Будаевай агрегат Янгаажанда шэниисэ тарижа байна. А. Мантаевай фото.

Свёкло тарилга дүүрэжэ байна

МУХАРШЭБЭР. (Телефоноор абтаба). Энэ жэлдэ аймагай колхозууд 600 гектарта сахарай свёкло тариха юм. Энэнь нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин ехэ болоно. Мүнөө олонхон колхозууд свёкло тарилгаяа эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. «Дружба», «Победа», Ленинэй нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд свёкло тарилгаяа эгээн түрүүлэн дүүргээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ тэндэхи бүхы колхозууд свёкло тарижа дүүргэхэнь.

Нёдондо жэлэйхидэ орходоо шииг нойто ехэтэй, шэлэгдэмэл hайн газарта свёклын тарилга хэгдэнэ.

Манай корр.

Кукуруза ехээр тарихамнай

Апрелиин тэнгэhээ хойшо Түгнын, Сутайн үргэн элдин талада хабарай урин дулаанай болоходо манай «Эрдэм» совхозойхид тарилгынгаа хүдэлмэриие эмхитэйгээр эхилээ hэн. Энэ жэлдэ таряалангай газар шииг нойтоор элбэг байхань. Гектар бүриhөө дунда зэргээр 15 центнер ургаса абтахаар хараалагдана. Тиимэhээ нэгэ час, минуташье гээнгүй, эртынгээ тарилгые тон түргөөр дүүргэхын түлөө совхозоймнай хүдэлмэришэн, механизатор бүхэн хамсыгаа шамажа ороо hэн. Тиигэжэ 2930 гектарта шэниисэ тарижа, эртынгээ тарилгые агротехникын hайн болзорто дүүргээ. Бүхы таряанайнгаа 80 процентые хоёрлогдоhон сэбэр пар дээрэ хэрээhэлүүлэн таряабди. Бэшэнииль эрдэмтэ полевод Т. С. Мальцевай зааhан аргаар, шаблаагүй анзаhаар хахалhан газарта таригдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой отделенинүүд тэжээлэй овёс, наран сэсэг тарижа эхилэнхэй. Бүхыдөө 460 гектарта овёс, наран сэсэгтэй холижо таригдаха юм.

Гадна, совхозойхиднай ниитынгээ малые шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангажа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын, hү, тоhо, мяха улам ехээр абадаг болохын тулада байгша ондо кукуруза ехээр тарижа, hайнаар ургуулхаар шиидээ. Отделенинүүдтэмнай кукуруза тарижа ургуулха тусхай звенонууд эмхидхэгдэнхэй. Эгээл үрэжэл hайнтай, намар орой болотор хюруу унадаггүй 425 гектар уhалууриин газарта кукуруза тарихамнай. Хабар эртүүр тэндээ 500 шахуу тонно наг шэбхэ гаргажа тараагаа hэмди. Мүн минеральна үтэгжүүлгэ горьтой бэлэдхэгдэнхэй. Кукуруза тариха газараа hаянай уhалжа эхилээбди.. Мүнөө 60 га газар уhалагдаад байна.

Тиигээд совхозойхид газарайнгаа хүрьhэнэй hайса дулаасахада, майн 20-hоо хойшо кукурузаяа тарижа захалха юм. Кукурузын бүхы тарилгые квадратно-гнездовой аргаар хэхэмнай. Зундаа ургасынгаа хойноhоо hайн харууhа эмхидхэжэ, кукурузын ряд хоорондын элдүүрилгэ 2 дахин хэхэ, 2—3 дахин уhалхабди.

hаяшаг совхозоймнай хүдэлмэрилэгшэд Курска областиин хүдөө ажалшадай хандалгатай танилсажа hайшаагаад, кукурузын ногоон эшэ набшаhа хуряаха уялга абаа.

В. Коломейцев.

Мухаршэбэр.

Сталинайхид, шамдагты!

Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид шэниисэеэ 18 хоногой туршада унжагай нобшоор тарихаhаа гадна, нэгэшье гектарыень хэрээhэлүүлэн таряагүй. Энээн тушаа колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Агафоновой ямаршье хэмжээ абаагүйнь гайхамаар.

Гадна, хара таряанайнгаа үрэhые хордонгүйгөөр шанар муутайгаар таряа. Жэшээлхэдэ, колхозой Клочневскэ нютагай комплексно бригадынхид «Заречная» гэжэ газарта хордогдоогүй үрэhэ 6—7 сантиметр гүнзэгыдэ тариба. Гадна, тарилга хэжэ байhан агрегат хирэ хирэ болоод лэ үрэhөөр дутажа, үнэтэ сагаа миин хосорооно. hаяхан Михаил Поповой хүтэлбэрилдэг агрегат үрэhэнэй дутаhан дээрэhээ 20—30 минута соо трактораа зогсоохо баатай болоо.

—Үрэhөөр дутаха ушар ходо гаражал байдаг. Оройдоол 4 морёор орооhон шэрэгдэнэ. Тиигэжэ бидэнэй хүдэлмэри hаатуулагдана—гэжэ нүхэр Попов гомдолтойгоор мэдүүлнэ. Харин тэрэ үедэ колхозой шофёр Григорий Родионов машинаараа өөртөө модо шэрэжэ байба. Энэ баримтые правлениин гэшүүд hайса мэдэбэшье, ямаршье хэмжээ абаагүй.

Тиихэдэ газарай хүрьhэн муугаар элдүүрилэгдэнэ. hаяхан тракторист Анатолий Добрынин пар дээрэ культиваци оройдоол 3—4 сантиметр гүнзэгыгөөр хэбэ. Иигэжэ газар элдүүрилхэдэ ямар ургаса абтаха юм.

Нүхэд, сталинайхид! Элбэг ехэ орооhо таряатай болохо гээ hаа, тарилгаяа шанар hайнтайгаар, богони болзор соо хыт!

Г. Ильин, И. Сумкин.

Гэдэбэй ГОМБО

Хахад

(Шог найруулга)

Содномой ахайе hүрхэй хүн гэжэ манай нютагаархин хэлсэдэггүй. Ехэшүүлэй хөөрэлдэжэ байхые шагнахада: «Энэ Бадмамнай яндан хүн болошоо даа (Содномой ахай Бадма гэжэ нэрэтэй юм), городто миил hээхэлзээд лэ ябахыень харагшабди. Ажалтай юм гү, үгы гү? Анхандаа hургуулида hурахам гээд ошоо hэн» гэлсэгшэ. Үшөө дуулахадаш: «Бадма ехэ нимhал зосоохитой амитан. Халтад гээл hаа буршагад гэхэ. Сухалдаа тэhэршэхээ hалаха»,—гэжэ хэлсэдэг. Хандасуугай аба тээсгэн город ошоод ерэхэдээ, «Поошооноймнай Бадма шал мяхан юумэ базаар дээгүүр ябана. Ехэл архи ууна хаш даа. hогтуу ябахыень манай иишэхин яhала харалаг» гэжэ хэлэхыень дуулаа hэм.

Содномой ахайе ехэ hайн мэдэхэ танихагүйб даа. Нёдондо, үшөө урзанда ерэжэ гурба хоноод ошоо гээшэ hэн ха. Содномойдо хааргашхынь харaa hэм. Хүнэй хөөрэлдэхэ хэбэрээр, өөдэгүйшэг лэ хүн гэжэ ойлгожо абаа бэлэйб.

Тиигэжэ байтарни удангүй нэгэтэ городhоо ябаhан автобус тогтоод, мүнөөхи Содномоймнай ахайе бууба гэжэ үхибүүд хэлсээ hэн. «Ерээ хадаал ерээ юм ааб даа» гээд, хэрэгсээбэгүйб. Зүгөөр ямар хүн юм ааб, hогтуу аа гү?—гэжэ hонирхобошье, ошожо ябаха сүлөөгүйдөөб. Түлеэгээ оруулха, үхэрэйнгөө шэбхэ гаргаха, шабааhа түүхэ хэрэгтэй байгаа. Үглөөдэр Содномойдо ошоходоо, ахайень харана бэзэб гэжэ hанаа hэм.

Теэд үглөөдэрынш болонгүй, Бадма ахайтай уулзаха ушар тудаа. Үдэшэлэн өөрөө манайда орожо ерэбэ. Харахада, яhалал хүн даа. Пальтотой, хургатай арhан бээлэйтэй. Нюдэндөө шэл хэнхэй. Нёдондо, урзанда ерэхэдээ шэлгүй ябаа hэн. Муу юумэниинь юуб гэхэдэ, үбэл дунда шляпа үмдэнхэй. Юрэдөөл, городойл аад, городой хүн. Бага ама халамгайшаг. Хандасуугай абын хэлээшэ hанаандам ороодхибо.

Манайхинтай мэндэшэлэлдээд, столдо hууба. Аба эжытэйм үгэ андалдана. Нютагаараа ябаад ошохо гэжэ ерээб даа гэхэ юм. Тиигээд намда хандаба.

—Нүхэр, хэн бэлэйш даа, биш мартаад байнаб?—гэhэн аад, эжы тээшэм хаража:—энэтнай байза, эгээ багатнай гээшэ бэзэ, Балжарай дүү?—гэжэ асууба.

—Тиимэ даа, шимнай иихэдээ нютагаархинаа танихаа болижо байгаа гээшэ гүш, яашоо хүмши?—гээд эжы энеэбхилэн асуугаа hэн.

—Юун гэхэ юм даа. Нютагаа хаа яа ерэнэ бшууб. Вообще мартагдажа байна, особенно эдэ багашуул —гээд, намда хандажа:

—Байза, хэн гэжэ нэрэтэйб гэнэш?

—Согто,—гэжэ харюусабаб.

—Аа, Согто, Согто, hананаб. Город юундэ ошоногүйбши?

—Зун ошохоб.

—Ном үзэнэ гүш?

—Үзэнэ. Хахадта hуранаб.

—Юун?—гэжэ дуугараад, Содномоймни ахай барагад гэшэбэл даа.

—Хахадта! Вообще юун боложо байна гээшэб! Ехэ багагүй намайе булта муушалха, дайраха, элдэб үнгөөр хэлсэхэ юумэл, шортоо. Архиин тулам гэжэ байжа хэлсэхэ. Юун болооб? Хүнэй архи уугаагүй, өөрынхеэ уугаа хүн аабзаб, ясно! —гэжэ байжа ганиржа оробол даа.

Гайхашоод, миил байжа байбаб: юундэ Содномой ахай иитэрээ сухалдаа гээшэб?

—Харанагүй гүт? Энэ арбагар үхибүүн аад, намайе дайража, «Хахадта hуранаб» гэжэ байха юм. Шамда хахадыш үзүүлхэб,—гэжэ нам тээшэ хургаа ёдогошуулба.

—«Хахадта hуранаб». Смотри, ямар hүрхэй юмши! Хаанаhаа hанаад ингэжэ намайе наадалжа байнаш!—гээд лэ шортоо, бүри хоолойгоо шангадуулжа оробо.

—Содномой ахай, би... — гэхэтэйм адли, мүнөөхимнай бүри түргэдөөд:

—Намайе архиншан гэжэ байжа булта хэлсэнэт,—гэжэ аба эжы хоёртом бүри оробо. —Тиигээд энэ үхибүүнтнай, арбайжа үшөө хүниие хэлэжэ байха. Бүтэхэгүй зон байнат. Минии нютагаархин намайе «хүдэлмэрилхээ залхуураад, город тэрьелжэ ошоо», «зайгуул амитан», «миил hэлэн хатархаhаа ондоо юумэ үгы» гэжэ байжа дура зоргоороо хэлсэнэт...

—Бадма, байгыш, үгы ши юундэ... —гэжэ абын дуугархада, дуугаргуулангүй:

—Хэлсэгты, хэлсэгты. Хараарайгты. Попробуйте, Поошоон Бадма бэеэ харуулхал байха, харуулхал байха! —гээд, үүдэ хаялаад гаража ябашаба.

Би ехэ гайхаад, аба тээшээ, удаань эжы тээшээ харабаб. Тээ нэгэ хэды абяа аниргүй байбабди. Тиигэжэ байтараа абамни аймшагтай шангаар энеэжэрхибэ.

—Ойлгоо гүш, юундэ Бадма сухалдааб?—гээд абамни энеэжэ байжа эжыhээ асууба. Тиигээд харюу хүлеэнгүй хэлэбэ:—Ахир хүн—хэлэhэн үгэ бүхэниие өөр дээрээ абадаг юм. Тиимэhээ, Согтын «хахарта hуранаб» гэхые хахад литртэ гэжэ ойлгоод, сухалдаа ха юм, hа-hа-hа!

Эжымни энеэбэ. Бишье энеэбэб. Тиигэжэ бидэ булта бүгшэтэрөө энеэлдээ hэмди.

Манай эндэ бэлэдхэлэй классые хахад класс гэжэ нэрлэдэг. Харин энэ хахадни иимэ ехэ шууяа татаа бшуу.

Иигэжэ Содномойнгоо ахайе яhала танижа абаа бэлэйб.

Удхаараа адлишуу ород-бурят оньhон үгэнүүд

II. Эхэ орон, патриотизм тухай[1])

1. Бей врага не в бровь, а в глаз — таков народа наказ.
Бей врага, не жалей батога.
Хариhаа ерэhэн дайсаниие
хари газартань дара.

***

2. В чужой монастырь со своим уставом не ходят.
Хари хүн харида багтахагүй,
хандагайн сэмгэн тогоондо
багтахагүй.

3. Всякому мила своя сторона.
И кости по родине плачут.
Эреэн инзаган
эхээ hанаха,
эсэгын хүбүүн
газараа hанаха.

***

4. Глупа та птица, которой гнездо свое не мило.
Эжэлээ алдаhан шубуун тэнэг,
эхэhээ төөриhэн инзаган тэнэг.

5. Кто не работает, тот не ест.
Хүдэлмэри хээгүй хүн
хүлhэ абахагүй.
Ажал хээгүй hаа,
аман хүдэлхэгүй.

***

6. Ленин умер, но дело его живет.
Ленин нүгшөөшье hаа,
хэhэн хэрэгынь мүнхэ.

***

7. На коммуниста надейся — не подведёт.
Коммунис партиин хэлэhэн
үгэнүүд
хододоо хэзээдэш бүтэhэн байдаг.

***

8. На чужбине—словно в домовине (т. е. в гробу).
Чужая сторона—дремучий бор.
Танихагүй газар—тама.
Адуунhаа таhарhан унаган —
шонын хүнэhэн,
айлhаа төөриhэн хүн —
шолмын хүнэhэн.

***

9. На чужой стороне и весна не красна.
Хари газарай
хабарыншье хара,
өөрын газарай
үбэлыншье ногоон.

***

10. Родимая сторона — мать, чужая — мачеха.
Чужбинка не по шерсти гладит.
Түрэhэн дайда —
түрэл эхэ,
хүнэй дайда —
хойто эхэ.
Өөрын дайда дулаан.
хүнэй дайда хүйтэн.
Хариин дайда хатуу,
Хангай hомон аюултай

***

11. Родина — всем матерям мать.
түрэhэн гараhан дайда —
түшэhэн бүхэ хэрэм.

***

12. Родина любимая—мать родимая.
Түрэл орон—
түрэhэн эхэ.

***

13. Своя земля и в горсти мила.
Нютагай шорой — алтан.
Унаган нютаг,
унаhан шорой hанагдадаг.

14. Солнце светит тепло, Ленина слово мудро.
Ленина завет на тысячу лет.
От ленинской науки крепнут разум и руки.
Байгал далайн уhан гүнзэгы,
Багша Ленинэй hургаал гүнзэгы.
Алмазhаа хатуу шулуун
байхагүй,
Ленинhээ сэсэн баатар
байхагүй.
Ухаанай ехэ —
Ульянов Лениндэ.

***

15. С родной земли умри, но не сходи.
Өөрын hайхан дайдые
орхихо хэрэггүй,
түрэhэн hайхан нютагhаа
төөрихэ хэрэггүй.

Ц. Будаев бэшэбэ.

[1]) Үргэлжэлэл. Эхининь манай газетын майн 16-най номерто.

ХИТАДАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН hОНИН

...үшын хүнгэн автомобиль

...ьхуа агентствын мэдээсэhэ...оор hаяхан Чунчундэхи ав...ильна завод «Дунфын» («Зүүн hалхин») гэжэ нэрэтэй, 6 хү...үритай түрүүшын хүнгэн ма...эсэгэ орон дотороо бүтээжэ ...ба.

...одой директорэй орлогшо ...ао-нун гэгшын мэдээсэhэнэй ... машиные туршан шалгаха...ралтатай байгаа.

...ориной хүсэтэй двигателиинь ...лэ зохёон хэгдэнхэй. Маши...эл түргэн гүйхэдөө час соо ...илометр ябаха юм. Мүн час ...–10 литр бечзин гаргаша...а байна.

...дай ажахые хүгжөөлгэдэ геологи туhална

...дай засагай тогтоогдоhонhоо ... геологическа бэдэрэлгэнүү...гдэhэнэй ашаар олохон рай...а хүндэ индустри байгуулха ...ии болобо гэжэ элирээ.

...уань провинцида түмэрэй ...шанартай баялиг хэбтэшэ ол... Провинциин имагтал хоёр ...аа миллиард хахад ша...тонно түмэр олдохоор ха...дана. Тиимэhээ хоёрдохи ...жэлдэ Сычуаньда металлур...а хэдэн предприяти баригда... түсэблэгдэнэ.

...ай, Чжэцзян провинцинууд...итта малтамал хомор гэжэ ... хэлсэгдэдэг байгаа. Харин мүнөө энэ hанамжын буруу байhаниинь элирүүлэгдээ. hүүлэй үедэ тэндэ шулуу нүүрhэн, түмэр, зэд болон промышленностьда шухала хэрэгтэй бусад малтамал олдобо. Тэрээнтэй хамта тэдэ провинцинуудта металлургическа завод, шахт, рудник бариха гэжэ хоёрдохи табанжэлэй түсэб соо хараалагдаа.

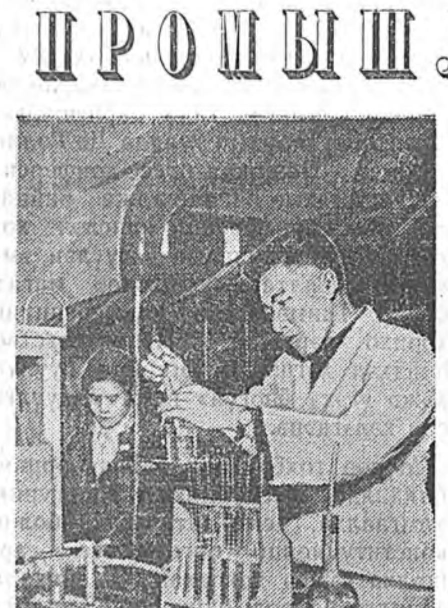

Хитадай Арадай Республикын тогтоhон сагhаа хойшо, тайлбарилан хэлэбэл найман жэлэй турша соо орон дотор 370 мянга шахуу хүн дээдэ hургуули дүүргээ, Мүноо университедүүд болон институдуудта 447 мянган студент hурана. Энэнь 1947 онойхидо орходоо хоёр дахин олон юм, Шанхайн Фудань университедэй химическэ факультедэй студент Ван Чен-хуэй урда тээнь портын хүдэлмэришэн байhан юм, **Зураг дээрэ:** Ван Чен-хуэй лаборатори соо туршалга хэжэ байна,

Синьхуа агентствын фото.

Аньхуэй провинцида ехэ шулуу нүүрhэн олдожо, тэндэ 11 шахта баригдахань. Тэдэ шахтанууд жэлдээ зургаа миллион тонно нүүрhэ үгэхэ байна.

Шэнэ завод, фабрика

Промышленна барилганууд үдэрhөө үдэртэ үргэдэжэ байна. Дотор Монголой заха хизааргүй үргэн тала дайдаар, Сичуаниин хадата нютагуудаар, Синцзянай губинуудаар, Юньянь шадар хэдэн олон шэнэ фабрика, заводууд баригдаба.

hая болотор гээгдэнги промышленностьтай байhан Цинхай 1957 ондо орондоо 600 мянган тонно нефть үгэhэн байгаа hаа, энэ жэлдэ 800 мянган тонно нефть үгэхэнь. Тиихэдэ жэлэй турша соо электроэнерги гаргалга 6 миллион киловатт-час ехэ болохо.

Дотор Монголдо мүнөө жэлдэ булад хайлуулгын, машина бүтээлгын заводууд, хоёр электростанци баригдажа бэлэн болохо байна. 1958 ондо тус автономно районой предприятинууд 1 миллион тонно нүүрhэ, 50 миллионhоо дээшэ киловатт-час электроэнерги, мүн ондоошье продукци ехээр гаргаха юм.

Сычуаньда хэдэ хэдэн шэнэ шахтын баригдаhанай ашаар нүүрhэ абалга хоёр дахин ехэ болохо..

Гириндэ металлургическа, мүн нефть буйлуулан илгаруулдаг заводуудые бариха бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Тэрэшэлэн химическэ үтэгжүүлгэ гаргаха предприятинууд баригдажа эхилэнхэй.

Шэньянска заводой коллектив москвагайхидтай мүрысэнэ

Нёдондо шэнэдхэн хубилгагдаhан Шэньянска трансформаторна томо заводой коллектив 1958 оной туршада 130 янзын трансформатор бүтээн гаргаха уялга абаа. Энэнь 5 миллион киловатт хүсэтэй байха. Продукци бүтээн гаргалгатай хамта эндэ шэнэдхэн хубилалгын хоёрдохи ээлжээн эхилбэ.

Заводто алмалта хэхын түлөө тэмсэл үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Хүдэлмэришэд болон албахаагшадай оруулhан уралан нарижуулгын дурадхалнуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэнэй ашаар хэдэн миллион юань гүрэнэй мүнгэн алмагдана. Заводой слесарь, ажалай түрүү зэргэтэй болоhон Ли го-шань үйлэдбэриие дэбжээхын түлөө хам оролсожо, табанжэлэйнгээ түсэбые гурбан жэлдэ гүйсэдхэхэ уялга абаа. Тэрэнэй жэшээгээр ондоошье хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абажа байнхай.

Энэ предприятиин хэдэн инженер болон хүдэлмэришэд советскэ заводуудта ерэжэ, дүй дүршэлтэйнь танилсаа hэн. Шэньянска заводой коллектив В. В.. Куйбышевай нэрэмжэтэ московско трансформаторна заводтой мүрысэнхэй юм.

А. ЖАМБАЛОН

Бишыхан хурьгашан

«Минии сагаахан хурьгахан...»—
Мээхэйрнэ иигэжэ басагахан.

Хурьгаяа оогложо бариад,
Хушууень нюуртаа асарна.

Урдаһаань золтойгоор хараад,
Урихан нюдөөр миһэрнэ.

Өөрынь уһалдаг, хооллуулдаг
Өөрэхэн хурьган энэл даа.

***

Хурдан хүлэгөөрөө

Абань бишыхан хүбүүндээ
Абажа үгөө велосипед.
Тэрэнь гурбан сахаригтай,
Тэгшэхэн һууритай. Теэд
Түрүүшын үдэр хүбүүниинь
Түргөөр ябаха гээд ядаа.
Яда ядаһаар үглөөндэнь
Ябуулдаг боложо шадаа.
Абынгаа мори унаһандал,
Адляар тэгшэхэн һуугаад,
Хүлэгэй жолоо бариһандал
Хоёр барюулынь бажуугаад,
Хүбүүхэн бүхы шадалаараа
Хүнэй хажуугаар табилуулаа.
«Бииб», «бииб» гэжэ амаараа
Бүгэдые харгыһаа зайлуулаа.

СПОРТ

Түрүүшын илалта

Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө «Б» классайхидай мүрысөөнэй ээлжээтэ (4-дэхи) уулзалга Улан-Удэдэ болобо.

Читынхид 1:4 тоотойгоор Эрхүүгэй футболистнарта шүүгдэшоо. Барнаулай «Урожай» бүлгэмэй команда Владивостогой «Луч» командада 2:4 тоотойгоор илагдаа.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Улан-Удын стадион дээрэ «Локомотив» (ПВЗ) команда Томскын футболистнартай тулалдаба.

Шанга һалхин боложо һаад ушаруулбашье һаань, манай команда һалхи өөдэ шадамар бэрхээр бүмбэгөө дамжуулан сохижо, 4 минутын үнгэрөөд байхада тоо нээгээ. Айлшад эрид шууд добтолгонуудые хэбэшье, амжалта түйлажа шадаагүй.

Нааданай хоёрдохи хахадта томскынхид 20 минутын турша соо таһалгаряагүй добтолго хэбэ. Теэд манайхин һөөргэдэн добтолжо, уданшьгүй хоёрдохи бүмбэгээ айлшадай ворота руу сохижорхёо. Тиигэжэ мүрысөөн 2:0 гэһэн тоотойгоор манай футболистнарай илалтаар дүүрээ.

ШАТАР

РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө

Шатараар эхэнэрнүүдэй дундаһаа РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн майн 14-дэ Саратов городто эхилбэ. Энэ мүрысөөндэ эхэнэрнүүдэй дундаһаа дэлхэйн чемпион байһан Людмила Руденко, СССР-эй чемпион, спортын мастер Борисенко, спортын мастер Гурфинкель, РСФСР-эй чемпион байһан Филановская болон бусад хамта 21 хүн хабаадалсана. Энэ мүрысөөндэ манай республикын спортивна нэрэ хүндые түрүү разрядтай шатаршан Лубсама Гармаева, 8-дахи классай һурагша, 15 наһатай шатаршан Люба Игумнова гэгшэд хамгаалха юм.

Манай шатаршад мүрысөөндэ хожомдожо ошоһон дээрэһээ түрүүшын уулзалгада хабаадалсаагүй. Хоёрдохи уулзалгада Гармаева Филановскаятай наадаад тэнсээ. Игумнова наадаагүй.

Мүрысөөн июниин 9 болотор үргэлжэлхэ.

А. Игумнов.

Алташад зунайнгаа сезон эхилхэнь

Маловско прийск шадар түргэн урасхалта горход харьялан урдажа, алта малтан угаадаг драга машинын байдаг полигонууд уһаар халижа захалба. Алта малтаха сезон ойртоо. Прийскын механическа цехтэ драга машинын ехэ детальнуудые заһабарилха хүдэлмэри дүүрэхэ дүтэлэнхэй. Драгануудай команданууд хүдэлмэришэдөөр бүридхэгдэжэ байна.

—Энэ жэлдэ үгтэһэн түсэбэй ёһоор Маловскын горнягууд нёдондонойхиһоо 50 процент ехээр алта малтаха байна,—гэжэ прийскын начальник инженер И. Н. Замараев хөөрэнэ.—Тиимэһээ хүдэлмэришэдэймнай урда харюусалгатай зорилго табигдана. Мүнөө бульдозеристнууднай хоёр мянгаһаа дээшэ кубометр торф малтаа. Энэ түлишөөр драганууднай бүхэли сезон соо хүдэлхэ байна.

Драгануудые заһабарилха хүдэлмэри үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ һайнаар, эмхитэйгээр үнгэргэгдэнэ. Ахалагша машинистнууд нүхэд Зеленов, Шандибо, Фарионов гэгшэд механизаторнуудай дунда мүрысөө эмхидхэжэ, заһабарилгые һайнаар хүтэлбэрилнэ. Токарьнууд Ф. Алямский, И. Пешков, электрогагнууршан Ю. Макеев гэгшэд үдэр бүриингөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Май һарын һүүлээр драганууд хүдэлгэгдэжэ, алта малтаха зунай сезон эхилхэнь.

П. Казаринов.

Уралан нарижуулагшадай суглаан

Улан-Удын судна заһабарилгын заводто уралан нарижуулагшадай зүблөөн һаяхан болоо. Заводой главна инженер нүхэр Розанов энэ зүблөөн дээрэ уралан нарижуулха, ухаалан зохёохо хүдэлмэриин ямараар табигдаһан тухай хэлэһэн байна.

Тус заводто хамта 50 гаран хүдэлмэришэд уралан нарижуулгада хабаадалсана. Тэдэнэй зохёоһон дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар жэлэй эхинһээ хойшо 15 мянган түхэригэй алмалта хэгдээ. Заводой уралан нарижуулагшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ слесарь нүхэр Мордовской түрүүлжэ ябана. Түрүүшын квартал соо энэ нүхэр уралан нарижуулгын 6 дурадхал оруулһан байна. Тэдэнэйнь табаниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнхэй.

Уралан нарижуулагшадай суглаан дээрэ нүхэр Мордовскойдо «эрхим нарижуулагша» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдожо, дамжуулгын вымпел барюулагдаа.

Д. Балданов.

Нүүдэл библиотекэ эмхидхэнэ

Желтуриин хүдөөгэй библиотекэ Торнин аймагай түрүү библиотекэнүүдэй нэгэн юм. Гэр байраар нюруушагшье һаа, хүдэлмэринь муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй. Номуудайнь тоо жэлһээ жэлдэ олошоржо, мүнөө 3 мянгаһаа дээшэ болоо.

Библиотекын уншагшад уранһайханай, хүдөө ажахын, политическэ номуудые, центральна, нютагай газетэ, журналнуудые уншаха аргатай. Мүнөө уншагшадайнь тоо 3 зууһаа дээшэ гаранхай. 80 хүрэһэн колхозник Игнатий Яковлевич Бессонов, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Надежда Герасимова, залуу колхозник Леонид Усов болон бусад эгээл эдэбхитэй уншагшад болоно.

Библиотекые даагша Мария Мамаева нүүдэл библиотекэнүүдые эмхидхэн, 70—80 километртэ байдаг Үшөөтэй, Самхаг нютагуудай малшадта абаашажа үгэнэ. Нүхэр Мамаева нютагай интеллигентнэрые хүдэлмэридөө эдэбхитэйгээр хабаадуулжа, уншагшадай конференци, номуудые зүбшэн хэлсэлгэ үнгэргэнэ.

И. Баженов.

Һүнэй шэнэ завод

Республика дотор һү буйлуулха шэнэ предприятинууд жэл ерэхэ бүри улам олон болгогдоно. Тоһоной, һүнэй шэнэ заводууд баригдана. Хуушануудынь һэльбэгдэн, үргэдхэгдэнэ.

Байгша оной апрелиин 1-һээ Гусиноозерск городто паромеханизированнэ шэнэ завод баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Энэнь тоһо, зөөхэй, кефир болон сагаан эдеэнэй бусад зүйлнүүдые буйлуулдаг юм. Тэндэ һү буйлуулха элдэб түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Гусиноозерск завод халаан соогоо 6 тонно һү буйлуулха хүсэтэй.

Энэ заводые Гусиноозерскын рудоуправлениин барилгын управлени барижа, БМАССР-эй совнархозой эдеэ хоолой промышленностиин Управлениин балансда үгэһэн байна.

Б. Главатских.

Полевой станай улаан буланда

Улан нютаг. Эндэхи тарян ажалай хүдэлмэрилэгшэд хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр, эршэ хүсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо (Баргажан) ерэһэн механизаторнуудта артелиин партийна, комсомольско эхин организацинууд ехэ анхарал хандуулна. Тракторно-тарян ажалай полевой стан дээрэ улаан булан нээһэн байна. Тэрэниие даагшаар бригадын тоо бүридхэгшэ, коммунист Бурхинов томилогдоо.

Улаан буланда радиоприёмник тодхогдоһон, нүүдэл библиотекэ, мүн биллиард, шатар, даам, домино гэхэ мэтэ бии болгогдоһон байна. Станай дэргэдэ волейболоор наадаха талмай бии. Тэндэ механизаторнуудай үдэр бүриин хүдэлмэриин дүн харуулһан доска хадагданхай. Полевой станда газетэ, журнал хододоо абаашагдана.

Механизаторнууд сүлөөтэй сагтаа улаан буландаа сугларжа, радио шагнана, шатар, даам, волейбол наадана.

О. Будаев.

Садай дайсад—хорхой шумуултай яажа тэмсэхэб

Сад ургуулгада элдэб хорхой шумуул горьтойхон хоро хүргэдэг. Вишниин үрэ эдидэг хорхой садай ургасые хосоргодог юм. Тиихэдэ яблониин үрэ эдидэг хорхой ранеткын ургасые хоёр—гурба дахин доошолуулдаг, үрэ жэмэсэйнь шанарые муудхаадаг байна.

Эдэ хорхойнууд садай эшэ доро, газарай хүрьһэн соо үбэлжөөд, садай сэсэглэхэ үедэнь эрбээхэй боложо гараад, набшаһан, үрэ дээгүүрнь түрэһээ хаядаг юм. Нэгэ, хоёр долоо хономсоор түрэһэнһөөнь багахан хорхойнууд гаража, садай үрэ жэмэсые эдижэрхидэг.

Тиимэ хорхойе үгы хэхын тулада вишниин эшые тойруулан газартань ДДТ хоро гурба дахин хаяха хэрэгтэй. Түрүүшынхеэ вишниин сэсэглэхэ үедэ нэгэ эшэ доронь 40 грамм дуст, хоёрдохёо—баһал иимэ хэмжээтэйгээр сэсэглэһэнэйнь һүүлээр, гурбадахяа—10—12 үдэр үнгэрһэн хойнонь эшэ бүхэндэнь 20 грамм хоро хаяха хэрэгтэй.

Яблониин үрэ эдидэг хорхойтой тэмсэхэдээ садай сэсэглэжэ байха үедэ 4 килограмм ДДТ хоро холиһон 100 литр уһаар эшыень тойруулан, газарыень хоёр дахин 2 долоо хоноод лэ дулаан үдэр уһалха хэрэгтэй. Сад уһалдаг амһарта үгы һаа, хоёр дабхар марли мэшээггэ ДДТ хоро хээд, 10—12 үдэр болоод лэ, яблониин эшэ тойруулан, 1 дүрбэлжэн метр газарта 50 граммаар хаяхада болохо.

1957 ондо Бичурын аймагай «Победа» колхозой сад таригша нүхэр Фалилеев вишниин үрэ эдидэг хорхойе үгы хэжэ, 0,5 гектар газарһаа 7 мянган түхэригэй вишни суглуулаа һэн. Энэ хорхой шумуултай тэмсэлдэ миил 101 түхэригэй хоро гаргашалаа. Харин урда жэлдэнь, садай дайсадтай тэмсээгүй байхадаа, энэ газарһаа оройдоо 1500 түхэригэй олзо оруулһан байгаа.

Иволгын аймагай Лазогой нэрэмжэтэ колхозой сад таригша нүхэр Попков 1955 ондо вишниин үрэ эдидэг хорхой шумуултай тэмсэл хээгүй дээрэһээ 0,5 гектар газарһаа миил 3,5 центнер вишни суглуулаа. Харин 1956 ондо садай хорото дайсадые хаһа саг соонь үгы хэжэ, энэ газарһаа 23 центнер вишни суглуулжа, колхоздоо 7 мянган түхэригэй олзо оруулһан байна.

Садай хорото дайсад болохо хорхой шумуулые хаһа саг соонь түргөөр үгы хээ һаа, үрэ жэмэсэй баян ургаса абтаха байна.

М. Прокофьев, Бурят-Монголой үрэ-жэмэсэй станциин эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Брюссельдэхи Бүхэдэлхэйн выставкэ. Советскэ Союзай павильоной гол ехэ зал соо.

Москвагай заводуудай бүтээн гаргаһан металл отолдог ст... ногуудые выставкэдэ орогшод хаража байна.

ТАСС-эй фотохроника.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Ливандахи байдал

ПАРИЖ, майн 18. (ТАСС). Ливанай дотоодын политическэ байдал шангаданги зандаа. Франс Пресс агентствын бейрутскэ корреспондентын мэдээсэлнүүдэй ёһоор, ороной хэдэ хэдэн районуудта хүдэлөөндэ хабаадагшадай отрядуудай болон «аюулгүйе сахиха хүсэнүүд» гэдэгэй хоорондо үсэгэлдэр тулалдаанууд боложо үргэлжэлөө. Тулалдаануудай болоходо алишье талаһаань хүнүүд алуулһан, шархатаһан байна.

Триполи город восстани хэгшэдэй гарта оронхой. Энэ город шадар ойро зуура намдуу байгаад, дахяад зэбсэгтэ тулалдаанууд болоо. Город шадар асарагдаһан правительствын сэрэгүүд город руу орохые оролдоһон байна. Гэбэшье, восстани хэгшэдэй зэбсэгтэ отрядуудай нэтэрүүгээр эсэргүүсэлтэ хэхэдэ тэдэ сэрэгүүд сухариха баатай болобо.

Бейрудэй портын хүдэлмэрилэгшэд забастовко хэһээр гэжэ мэдээсэгдэнэ. Тэрээнһээ уламжалан энэ портдо ашаа тээхэ, буулгаха хүдэлмэри хүсэдөөр зогсоогдонхой.

БЕЙРУТ, майн 18. (ТАСС). Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гэй элитээр хамааралсажа байһые Ливанай газетэнүүдэй мэдээсэлнүүд гэршэлэн харуулна. Американска 6-дахи флодой корабльнууд Ливанай эрьеһээ хоёр милиин газарта яаралтайгаар ерэжэ зогсохо гэһэн захиралта абаа гээд газетэнүүд бэшэнэ. Газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Америкын 18 транспортна самолёт Баруун Германи эльгээгдээ. Эдэ самолёдууд Ливанда байдаг американска гражданинуудые зөөжэ абаашаха, мүн Дүтын Зүүн зүг шадарай райондо сэрэгүүдые асарха юм ха.

Харин империалистнуудай интервенци хэхэ аюулай ехэдхэ байһантай дашарамдуулан Ливанай элдэб политическэ партинууд болон организацинуудай түлөөлэгшэдэй конференци мэдүүлгэ толилбо. Дотоодын хэрэгүүдтэнь зэбсэгтэ хүсөөр хамааран оролсохын тулада Ливанай дотоодын политическэ байдалые хэрэглэхэ гэжэ баруун оронуудай оролдожо байһыень энэ мэдүүлгэ соогоо эрид шууд буруушааба. Харин оронуудай хамааралсалгада эсэргүүсэн оронойнгоо бэеэ даанхай байдалай түлөө Ливанай арад тэмсэхэ гэжэ мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ДАМАСК, майн 18. (ТАСС). Нютагай газетэнүүд болон радиогой мэдээсэлнүүдһээ хаража үзэхэдэ, Ливанда боложо байһан шанга байдалда Арабуудай Нэгэдэмэл Республика хамааралсаа гэһэн хэбэртэйгээр Ливанай засагаархид ОАР-ые гэмнэнэ. Ливанда ажаһуудаг ОАР-эй гражданинууд һүүлэй үдэрнүүдтэ арестовалагдаад, түрмэдэ хаагдаа гэжэ мэдээсэгдэнэ.

П. Пфлимлен МРП партиин түрүүлэгшээр һунгагдаба

ПАРИЖ, майн 18. (ТАСС). Сен-Малодо (Иль ба Вилен департаменте) МРП («Арадай-республиканска хүдэлөөн») гэжэ католическа партиин съезд үсэгэлдэр болоо. Францийн правительствые толгойлогшо Пьер Пфлимлен МРП партиин түрүүлэгшээр дахяад һунгагдаба.

Францийн арад республиканска байгуулалтаяа хамгаална

ПАРИЖ, майн 18. (ТАСС). Францийн элдэб политическэ, профсоюзна, олониитын организацинууд республикые хамгаалхыень бүхы демократуудые эдэ үдэрнүүдтэ уряална.

Сэрэгэй-фашистска үгэсөөндэ эсэргүүсэн тэмсэгшэдэй түрүүшын зэргэдэ коммунистнууд жагсанхай. Социалистическэ партиин хүтэлбэри мэдүүлгэ толилжо, «һүйдхэл хэгшэдэй ямаршье аашануудта сохилто үгэхөөр бэлэн байхыень» ороной хүн зониие уряалһан байна.

Республикые хамгаалхын тулада бүхы оронойнгоо хүсэ шадалые элсүүлэн эмхидхэхэ «тон шухала болоод байһанда» радикалнууд болон радикал-социалистнуудай партиин Сена департаментдахи федераци анхарал хандуулба. Орон дотор соносхогдоһон онсо байдалай «республиканска болон демократическа партинуудта эсэргүүгээр зорюулагдахагүйн хойноһоо» хинажа байхыень парламентдахи өөһэдынгөө депутадуудта энэ федераци захяа үгөө.

Шанга диктатура тогтоохо гэжэ генерал Де Голлиин һанаашалжа байһые эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ урдань хабаадагшадай национальна ассоциаци эрид буруушааба. Де Голлиин ябуулганууд «республикада эсэргүүгээр арми дотор хэгдэж... байһан үгэсэлгые улам һүжэрөө...» гэжэ энэ ассоциаци мэдүүлгэ соогоо онсолон тэмдэглэһэн байна. «Республикые хамгаалха гэжэ ш... дэһэн» бүхы хүнүүдтэй һанал нэгэдэжэ байһан тухайгаа ассоциаци мэдээсэбэ. Үймөө татаһан генералнуудта, мүн бусадшье һүйдх... шэдтэ эсэргүү шанга хэмжээнүүд абахые бидэнэр эринэбди гэжэ м... дүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Алжирта болоһон фашистска... мөөе студентнүүдэй ехээр зэбүүр... буруушаажа, республиканска ... гуримые хамгаалхаар тэдэнэй ш... шиидэнги байһан тухай Франц... студентнүүдэй национальна со... мэдүүлбэ.

Францийн Коммунистическэ п... тиин Центральна Комитедэй ... дээрэ гадаадын оронуудай ком... нистическэ болон хүдэлмэришэ... партинуудһаа телеграмманууд ... үдэрнүүдтэ абтана. Эдэ парти... Францийн коммунистнуудта аха... ёһоор талархажа байһан тухай... телеграмманууд соогоо элишэ... мэдүүлнэ. Тусхайлбал, иимэ те... грамманууд Италиин коммуни... ческэ партиһаа, Финляндиин ... мунистическэ партиһаа абтаа.

Францидахи байдал

ПАРИЖ, майн 19. (ТАСС). Францийн Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй политбюро мэдүүлгэ толилбо. Фашизмын аюулда эсэргүү тэмсэл үшөө дүүрээдүй, республикые хамгаалха хэрэг хүсэд хангагдаагүй байна гэжэ мэдүүлгэ соонь тэмдэглэгдэнэ. Үймөөшэдые дараха, «граждан дай эмхидхэгшэдые» шангаар хэһээхэ шухала гэжэ Коммунистическэ партиин хүтэлбэри тэмдэглэһэн байна. Алжирта байһан өөрынгөө тала баригшадые дэмжэн тухарихын тулада Де Голль мүнөөдэр Парижда пресс-конференци үнгэргэхые һанаашалжа байна. Энэ пресс-конференци ниислэл хотодохи һүйдхэлшэдые элсүүлэн эмхидхэхэ шалтаг болоходоо магад байна. Тиимэһээ энэ конференциие хорихо хэрэгтэй. Правительство һүйдхэл хэгшэдтэ ямаршье буулта хэжэ үгэхэ ёһогүй» гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Мүнөө тохёолдоод байһан оршон байдалда «республикын ёһо гурим хамгаалха, демократическа болон конституционно органуудые... аршалха гээшэ гансахан лэ шухала зорилго болоод байна. Компарти ондоо һанаашалга гаргана гэжэ үндэһэгүйгөөр мэдүүлэгшэд демократуудые маргуулна, тэдэнэй зэргые эмхигүй болгожо, республиканецуудай хүсэ шадалыень һуларуулна» гээд Францийн Коммунистическэ парти онсолон тэмдэглэнэ.

Правительство хадаа арад зондо, республиканска гүрэнэй хүсэндэ түшэглэн үймөөшэдые дараха, тэрэниие үүдхэгшэдтэй эбсэшэгүй байха ёһотой. Үгэсөө хэлгэдэ хамааралсаһан парламентын гэшүүдэй ойроо хүртэшэгүй байха эрхыень хаһаха, үймөө эмхидхэһэн генералнуудые тушаалһаань гаргаха хэмжээнүүдые правитель... абаха бэзэ гэжэ ФКП-гэй хүтэлб... хүлеэнэ гээд, мэдүүлгэ соо хэлэг... һэн байха юм.

Республикаяа хамгаалхын ту... да бүхы хүсэ шадалаа элсүү... ябуулга хэхыень, һэрэмжэтэй ... хыень бүхы демократуудые ... уряалаа. «Ажалшад, республик... цууд һэрэмжэтэй байгты! Тэмсэ... хэ комитедүүдые предприятину... та, һуурин газарнуудта байгуу... ты, манифестаци болон забасто... нуудые хэгты, делегацинуудые ... шэгүүдые республикын президе... эльгээгты, демократиин дайсад... шанга диктатура байгуулхые хү... шэдэй зам хаахын тулада таа... хандаһан ямаршье уряада эм... һайнаар харюусагты, фашистск... гэшье ааша олониитын зүгһөө ... га сохилто абангүй үлэхэ ё... Фашизм һэргэхэ ёһогүй! Республи... ка мандаха болтогой! Францийн ... даха болтогой!» гэжэ мэдүүлгэ ... хэлэгдэнэ.

Ажалай бүгэдэниитын конфе... рацида ородог профсоюзуудай Па... рижай районой хүтэлбэри Париж... бүхы ажалшадта хандаһан ба... Тиихэдээ, Де Голлиин пресс-конфе... ренци эхилхэ үедэ, тайлбарилаа... лэбэл, нютагай сагаар 15 часта ... водууд, барилганууд, эмхи ... нууд болон магазинуудта ст... нуудые үнгэргэжэ, фашизмда ... гүү комитедүүдые байгуу... ень, забастовконуудые хэ... ажалшадые уряалаа. «Фашис... манифестаци хэхэ али бүхы ... гэнүүдтэ олоороо харюу үгэхө... лэн байгты» гэжэ энэ уряа соо... солон тэмдэглэгдэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26 Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32 Для междугородных переговоров—16.

Н 00734. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 1...